

«ҚазАвтоЖол» ұлттық компаниясы
акционерлік қоғамы

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық қорытындысымен

МАЗМҰНЫ

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ЕСЕБІ

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп	6-7
Пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп	8
Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп	9
Ақша қаржатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп	10-11
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер	12-57

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ҚОРЫТЫНДЫСЫ

«ҚазАвтоЖол» ұлттық компаниясы» акционерлік қоғамының Директорлар кеңесіне

Пікір

Біз «ҚазАвтоЖол» ұлттық компаниясы» акционерлік қоғамының (бұдан әрі - «Компания») және оның еншілес кәсіпорнының (бұдан әрі - «Топ»), 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептен, көрсетілген күні аяқталған жыл үшін пайда немесе залал және өзге де жиынтық кірістер туралы шоғырландырылған есептен, меншікті капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есептен және ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есептен, сондай-ақ есеп саясатының негізгі ережелеріне қысқаша шолуды қоса алғанда, шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер тұратын шоғырландырылған қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік.

Біздің пікірімізше, қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілік барлық елеулі қатынастарда Топтың 2023 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржылық жағдайын, сондай-ақ көрсетілген күні аяқталған жыл ішіндегі оның шоғырландырылған қаржылық нәтижелері мен шоғырландырылған ақша қаражатының қозғалысын Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХКЕС) сәйкес анық көрсетеді.

Пікір білдіру үшін негіз

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына (ХАС) сәйкес жүргіздік. Осы стандарттарға сәйкес біздің міндеттеріміз бұдан әрі біздің қорытындымыздың «Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептілік аудиті үшін жауапкершілігі» бөлімінде сипатталған. Біз Топқа қатысты Бухгалтерлерге арналған халықаралық этика стандарттары жөніндегі кеңестің кәсіби бухгалтерлерінің этика кодексіне (БХЭСК кодексі) сәйкес тәуелсіз болып отырмыз және біз БХЭСК кодексіне сәйкес өзге де этикалық міндеттерді орындадық. Біз алған аудиторлық дәлелдемелер біздің пікірімізді білдіруге негіз болуы үшін жеткілікті және лайықты деп есептейміз.

Басқа мәліметтер

Компанияның 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қаржылық есептілігін ол бойынша 2023 жылғы 30 маусымда өзгерілмеген пікір білдірген басқа аудитор тексерді.

Басшылықтың және корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалардың шоғырландырылған қаржылық есептілік үшін жауапкершілігі

Басшылық ХКЕС-на сәйкес көрсетілген шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау және дұрыс ұсыну үшін және басшылық жосықсыз іс-әрекеттер немесе қателер салдарынан елеулі бұрмалануы жоқ шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау үшін қажет деп санайтын ішкі бақылау жүйесі үшін жауапты болады.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыруға қабілеттілігін бағалау үшін, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтерді ашқаны үшін, және басшылық Топты таратуға, оның қызметін тоқтатуға ниет білдірген немесе оның қызметін таратудан немесе тоқтатудан басқа қандай да бір нақты баламасы болмаған жағдайларды қоспағанда, қызметтің үздіксіздігі туралы жорамал негізінде есептілікті жасағаны үшін жауапты болады.

Корпоративтік басқаруға жауап беретін тұлғалары Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындауды қадағалау үшін жауапты болады.

Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептілік аудиті үшін жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі жосықсыз әрекеттер немесе қателіктер салдарынан айтарлықтай бұрмалаушылық болмайтынына және біздің пікірімізді қамтитын аудиторлық қорытындыны шығаруда ақылға қонымды сенім алу болып табылады.

Ақылға қонымды сенімділік сенімділіктің жоғары дәрежесін білдіреді, бірақ Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілген аудиттің олар болған кезде әрдайым өлеулі бұрмалаушылықтарды анықтайтынына кепілдік болып табылмайды.

Бұрмалау жосықсыз әрекеттердің немесе қателердің нәтижесі болуы мүмкін және егер олар жеке-жеке немесе жиынтығында осы шоғырландырылған қаржылық есептілік негізінде қабылданатын пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп негізді түрде жорамалдауға болатын болса, өлеулі болып есептеледі.

Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілетін аудит шеңберінде біз көсіби пайымдауды қолданамыз және бүкіл аудит бойы көсіби скептицизмді сақтаймыз. Бұдан басқа, біз мыналарды орындаймыз:

- жосықсыз әрекеттердің немесе қателердің салдарынан шоғырландырылған қаржы есептілігінің өлеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтаймыз және бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық ресімдер әзірлейміз және жүргіземіз; өз пікірімізді білдіруге негіз болуы үшін жеткілікті және лайықты болып табылатын аудиторлық дәлелдер аламыз. Жосықсыз әрекеттер нәтижесінде өлеулі бұрмалауды таппау тәуекелі қатенің нәтижесінде өлеулі бұрмалауды таппау тәуекелінен жоғары, өйткені жосықсыз әрекеттер сөз байласуды, жалғандықты, ақпаратты қасақана жіберуді, бұрмалап ұсынуды немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өтү әрекеттерін қамтуы мүмкін;
- жағдайларға сай келетін аудиторлық ресімдерді әзірлеу мақсатында, бірақ Топтың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікір білдіру мақсатынсыз аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесінің ұғымын аламыз;
- қолданылатын есеп саясатының тиісті сипатын және бухгалтерлік бағалаулардың және Топ басшылығы дайындығын ақпаратты тиісті ашудың негізділігін бағалаймыз;
- басшылықтың қызмет үздіксіздігі туралы жорамалды қолдануының зандылығы туралы тұжырым жасаймыз, ал алынған аудиторлық дәлелдердің негізінде – нәтижесінде Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыруға қабілеттілігіне өлеулі күмән туындауы мүмкін оқиғалармен немесе шарттармен байланысты өлеулі белгісіздіктің бар екені туралы тұжырым жасаймыз. Егер біз өлеулі белгісіздік бар деп тұжырым жасасақ, біз өзіміздің аудиторлық қорытындымызда шоғырландырылған қаржы есептілігінде ақпараттың сәйкесінші ашылуына назар аударуга немесе, егер ақпаратты мұндай ашу лайықсыз болып табылса, өз пікірімізді өзгертуге тиіспіз. Біздің тұжырымдарымыз өзіміздің аудиторлық қорытындымыз жасалған қунға дейін алынған аудиторлық дәлелдерге негізделген. Алайда, болашақ оқиғалар немесе жағдайлар Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін жоғалтуына әкелуі мүмкін;
- шоғырландырылған қаржылық есептіліктің тұтастай ұсынылуын, оның құрылымы мен мазмұнын, оның ішінде ақпараттың ашылуын, сондай-ақ шоғырландырылған қаржылық есептілік оның негізінде жатқан операциялар мен оқиғалар олардың дұрыс ұсынылуын қамтамасыз ететіндей болып ұсынылуын бағалауды жүргіземіз.
- Топтың қаржылық есептілігі туралы пікірді қалыптастыру үшін негіз ретінде Топтың еншілес көсіпорнының қаржылық ақпаратына қатысты жеткілікті тиісті аудиторлық дәлелдемелерді алу үшін Топтың аудитін жоспарлаймыз және жүргіземіз. Біз аудит барысына басшылық жасауға, қадағалауға және Топ аудитінің мақсаттары үшін орындалған аудит жөніндегі жұмысты тексеруге жауап береміз. Біз өзіміздің аудиторлық пікірімізге толық жауапты болып қала береміз.

Біз корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалармен ақпараттық өзара іс-қымылды жүзеге асырамыз, олардың назарына аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ аудит нәтижелері бойынша елеулі ескертүлер, оның ішінде аудит процесінде анықтайтын ішкі бақылау жүйесінің елеулі кемшіліктері туралы ақпаратты жеткіземіз.

Шынғымбек Сартас
«Russell Bedford A+ Partners» ХАҚ
ЖШС

Аудит жөніндегі әріптесі

Аудитордың біліктілік қуәлігінің №
МФ-0000297, 09.11.2015 ж.

Шоканай Кудайбергенова
«Russell Bedford A+ Partners» ХАҚ
ЖШС

Бас директоры

Аудиторлық қызметпен айналысуға арналған №18013076 мемлекеттік лицензиясын Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің ішкі мемлекеттік аудит комитеті 2018 жылғы «03» шілдеде берген.

A15E2X0, Алматы қаласы, Қазақстан Республикасы
Әл-Фараби даңғылы, 202

2024 жылғы 10 маусым

**2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша
ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАГДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП**

Мың тенге	Ес.	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
АКТИВТЕР			
Ұзақ мерзімді активтер			
Негізгі құралдар	10	13 122 483	1 379 514
Материалдық емес активтер		10 179	18 237
Пайдалану құқығы нысанындағы активтер	27	10 846 671	-
Берілген ұзақ мерзімді аванстар	11	161 812 313	241 776 140
Ұзақ мерзімді саудалық және өзге де дебиторлық берешек	14	694 223 623	536 180 633
Болашақ кезеңдердің шығыстары бойынша кейінге қалдырылған өтеу	22	185 106 976	153 885 768
Еншілес компанияға инвестиция		-	-
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	12	8 913 686	9 917 508
Ұзақ мерзімді активтер жиыны		1 074 035 931	943 157 800
Қысқа мерзімді активтер			
Қорлар		5 499 463	474 455
Меншік иесіне беру үшін ұсталатын активтер	18	3 899 635	8 194 917
Қысқа мерзімді саудалық және өзге де дебиторлық берешек	14	70 030 987	32 957 204
Берілген қысқа мерзімді аванстар	11	69 276 299	97 480 889
Болашақ кезеңдердің шығыстары бойынша кейінге қалдырылған өтеу	22	25 030 191	19 424 027
Корпоративтік табыс салығы бойынша алдын ала төлем		119 733	171 708
Пайдаланылуы шектелген ақша қаражаты	13	802 038	412 825
Ақша қаражаты және олардың баламалары	15	43 516 564	42 168 929
Қысқа мерзімді активтер жиыны		218 174 910	20 128 495
Активтер жиыны		1 292 210 841	1 144 442 754

**2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша
ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (ЖАЛҒАСЫ)**

Мын тәңгемен	Еск.	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Меншікті капитал			
Жарғылық капитал	16	27 763 849	2 342 779
Өзге де резервтер		636	636
Жинақталған залал		(56 339 226)	(67 091 878)
Меншікті капитал жиыны		(28 574 741)	(64 748 463)
Міндеттемелер			
Банктік қарыздар – ұзақ мерзімді бөлім	17	860 453 687	819 926 187
Жалдау бойынша ұзақ мерзімді берешек	27	8 098 145	-
Ұзақ мерзімді кепілдік міндеттемелер	20	11 922 503	6 412 481
Болашақ кезеңдердің кірістері	21	14 478 988	13 756 827
Принципалдан алынған ұзақ мерзімді аванстар	19	27 488 840	43 410 110
Болашақ өтеу бойынша кейінге қалдырылған кіріс	22	170 507 100	135 663 580
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	7	1 838 976	3 087 087
Ұзақ мерзімді міндеттемелер жиыны		1 094 788 239	1 022 256 272
Банктік қарыздар – қысқа мерзімді бөлігі	17	68 062 504	46 320 158
Банктік қарыздар бойынша төлеуге есептелген пайыздар	17	9 514 632	8 860 093
Саудалық және өзге де кредиторлық берешек	18	35 149 010	19 817 009
Принципалдан алынған аванстар	19	72 488 171	83 784 125
Алынған өзге де аванстар		2 878 881	1 207 092
Болашақ өтеу бойынша кейінге қалдырылған кіріс	22	24 094 218	16 827 536
КТС бойынша берешек		56 876	-
Корпоративтік табыс салығынан басқа төлеуге салынатын салықтар		700 468	592 799
Қысқа мерзімді резервтер		2 231 885	1 474 948
Өзге де қаржылық міндеттемелер	20	10 820 698	8 051 185
Қысқа мерзімді міндеттемелер жиыны		225 997 343	186 934 945
Міндеттемелер жиыны		1 320 785 582	1 209 191 217
Меншікті капитал мен міндеттемелер жиыны		1 292 210 841	1 144 442 754

Қоса беріліп отырған есеп саясаты мен түсіндірме ескертпелер осы қаржылық есептіліктің ажырамас болған табылады.

Компания басшылығының атынан:

Д.С. Иманашев
Басқарма Төрағасы

2024 жылғы 10 маусым

Г.К. Медеубаева
Бухгалтерлік есеп және есептілік департаментінің директоры – Бас бухгалтер

**2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін
ПАЙДА НЕМЕСЕ ЗАЛАЛ ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН
ЕСЕП**

Мың теңгемен	Ескертпе	2023 жыл	2022 жыл
Тұсім	4	39 361 508	13 272 419
Әзіндік құн	5	(35 510 986)	(10 612 114)
Жалпы пайда		3 850 522	2 660 305
Әкімшілік шығыстар	6	(3 528 381)	(2 281 075)
Әзге де кірістер	8	812 605	976 699
Әзге де шығыстар	8	(4 319 568)	(4 468 531)
Операциялық қызметтөн залал		(3 184 822)	(3 112 602)
Қаржылық кірістер	9	44 742 808	26 253 515
Қаржылық шығыстар	9	(43 314 496)	(27 379 478)
Қаржылық шығыстар, нетто	9	1 428 312	(1 125 963)
Қарыздар бойынша бағамдық айырмашылықтардан кіріс (залал), нетто	17	15 387 111	(53 483 131)
Басқа бағамдық айырмашылықтардан кірістер, нетто		5 131 452	43 039 081
Салық салынғанға дейінгі пайда/(залал)		18 762 053	(14 682 615)
Табыс салығы бойынша үнемдеу/(шығыс)	7	1 105 816	(3 197 463)
Жыл ішіндегі пайда/(залал)		19 867 869	(17 880 078)
Әзге де жиынтық кіріс		-	-
Жыл ішіндегі жиынтық (залал)/кіріс жиыны		19 867 869	(17 880 078)

Қоса беріліп отырған есеп саясаты мен түсіндірме ескерттелер осы қаржылық есептіліктің ажырамас болғын табылады.

Компания басшылығының атынан:

Д.С. Иманашев
Басқарма Төрағасы

2024 жылғы 10 маусым

Г.К. Медеубаева
Бухгалтерлік есеп және есептілік
департаментінің директоры – Бас
бухгалтер

**2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін
МЕНШІКТІ КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП**

Мың тенге	Жарғылыш капитал	Өзге резервтер	Жинақталған запал	Меншікті капиталдың жыны
2021 жылғы 31 желтоқсанға	2 342 779	636	(49 211 800)	(46 868 385)
Жыл ішіндегі залал	-	-	(17 880 078)	(17 880 078)
Өзге де жиынтық кіріс	-	-	-	-
Жыл ішіндегі жиынтық залал жыны	-	-	(17 880 078)	(17 880 078)
2022 жылғы 31 желтоқсанға	2 342 779	636	(67 091 878)	(64 748 463)
Жыл ішіндегі пайда	-	-	19 867 869	19 867 869
Өзге де жиынтық кіріс	-	-	-	-
Жыл ішіндегі жиынтық кіріс жыны	-	-	19 867 869	19 867 869
Акционермен операциялар				
«ҚАДСервис» ЖШС қосылуы (бұрын - «Қазақавтожол» ЖШС)	25 421 070	-	(9 115 217)	16 305 853
Акционермен жасалған операциялардың жыны	25 421 070	-	(9 115 217)	16 305 853
2023 жылғы 31 желтоқсанға	27 763 849	636	(56 339 226)	(28 574 741)

Қоса беріліп отырған есеп саясаты мен түсіндірме ескерткілер осы қаржылық
есептіліктің ажырамас болып табылады.

Компания басшылығының атынан:

Д.С. Иманашев
Басқарма Төрағасы

2024 жылғы 10 маусым

Г.К. Медеубаева
Бухгалтерлік есеп және есептілік
департаментінің директоры – Бас
бухгалтер

**2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін
АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП**

Мың тәңгемен	Еск.	2023 жыл	2022 жыл
Операциялық қызметтөн ақша ағындары			
Жыл ішіндегі пайда/(шығын)		19 867 869	(17 880 078)
Табыс салығы бойынша үнемдеуге/(шығысқа) түзету	7	(1 105 816)	3 197 463
Салық салынғанға дейінгі пайда (залал)		18 762 053	(14 682 614)
Түзетулар:			
Саудалық дебиторлық берешегі мен берілген аванстардың құнсыздандындағы өзгеріс	11,14	3 410 919	3 586 331
Тозу және амортизация	5, 6	1 401 829	254 308
Болашақ кезеңдердің кірістерін есептен шығару		-	
Кредиторлық берешекті есептен шығарудан түскен кірістер	8	-	(90 149)
Қаржылық кірістер	9	(44 742 760)	(26 253 515)
Қаржылық шығыстар	9	43 314 496	27 379 478
Қарыздар бойынша бағамдық айырмадан залал (кіріс), нетто	17	(15 387 111)	53 483 131
Басқа бағамдық айырмашылықтардан кірістер, нетто		(5 062 535)	(43 039 081)
Негізгі құралдардың шығуынан залал (пайда)		1 882	(10 732)
Операциялық қызметтөн айналым капиталындағы өзгерістерге дейінгі ақша қаражатының қозғалысы:			
		1 698 774	627 157
Өзгертулер:			
Қордағы өзгерістер		(1 885 768)	(158 599)
Саудалық және өзге де дебиторлық берешектегі өзгерістер		(156 423 569)	(29 319 759)
Берілген аванстарғы өзгерістер		111 910 555	25 804 480
Өзге де ұзақ мерзімді активтердегі өзгерістер		4 271 969	152 848
Пайдаланылуы шектелген ақша қаражатындағы өзгерістер		(389 213)	(395 661)
Саудалық және өзге де кредиторлық берешектегі өзгерістер		124 064 134	53 705 024
Сенімгерлік басқару шарты бойынша берешектегі өзгеріс		(589 168)	(4 698 701)
KTC-нан басқа төлеуге салықтардағы өзгерістер		(526 290)	(990 257)
Резервтердегі өзгеріс		384 324	744 731
Алынған аванстардағы өзгеріс		(25 545 436)	24 573 565
Өзге міндеттемелердегі өзгеріс		10 215 133	(2 584 542)
Табыс салығын төленгенге дейін операциялық қызметтөн алынған ақша қаражатының ағыны			
		67 185 445	67 460 286
Төленген табыс салығы		(241 059)	(2 314 081)
Төленген пайыздар	17	(38 194 141)	(24 605 475)
Операциялық қызметтөн алынған ақша қаражатының таза ағыны			
		28 750 245	40 540 730

**2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін
АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗГАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (ЖАЛҒАСЫ)**

Мың тенге	Еск.	2023 жыл	2022 жыл
Алынған пайыздар		4 748 328	1 042 052
Сатып алынған ақша қаражатын шегергендеі еншілес компанияга бақылауды сатып алу		1 726 951	
Негізгі құралдарды сатып алу		(2 758 864)	(174 920)
Материалдық емес активтерді сатып алу		-	(804)
Борыштық құралдарды өтеу		-	19 460
Негізгі құралдардың шығуынан түсken түсімдер		-	4 231
Инвестициялық қызметтөн алынған ақша қаражатының таза ағыны		3 716 415	890 019
Қаржылық қызметтөн ақша ағындары			
Банк қарыздарын өтеу	17	(46 413 266)	(19 736 200)
Қаржылық жалдау бойынша берешекті өтеу		(2 615 289)	-
Банк қарыздарын алу	17	17 978 447	10 000 000
Қаржылық қызметтөн алынған (пайдаланылған) ақша қаражатының таза ағыны		(31 050 108)	(9 736 200)
Ақша қаражатының және олардың баламаларының таза үлгісі		1 416 552	31 694 549
1 қаңтардағы ақша қаражаты және олардың баламалары	15	42 168 929	10 506 705
Валюта бағамдары өзгерүйнің ақша қаражаты мен олардың баламаларының шамасына әсері		(68 917)	(32 325)
31 желтоқсандағы ақша қаражаты және олардың баламалары	15	43 516 564	42 168 929

Коса беріліп отырган есеп саясаты мен түсіндірме ескертпелер осы қаржылық есептіліктің ажырамас болып табылады.

Компания басшылығының атынан:

Д.С. Иманашев
Басқарма Төрағасы

2024 жылғы 10 маусым

Медеубаева

Г.К. Медеубаева
Бухгалтерлік есеп және есептілік департаментінің директоры – Бас бухгалтер

**2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР**

1. КОМПАНИЯ ЖӘНЕ ТОП ТУРАЛЫ АҚПАРАТ

(а) Жалпы ақпарат

«ҚазАвтоЖол» ұлттық компаниясы» акционерлік қоғамы (бұдан әрі - «Компания») Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес «Қазақстан Республикасы Қөлік министрлігінің Автомобиль жолдары комитеті» ММ (бұдан әрі - «ҚР ҚМ АЖК») «Қазақавтожол» шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорнының «Қазақавтожол-Көкшетау» еншілес мемлекеттік кәсіпорнын қайта ұйымдастыру туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 1 ақпандығы № 79 қаулысының негізінде құрылды. Компанияның алғашқы мемлекеттік тіркелген күні 2013 жылғы 13 наурыз.

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті (бұдан әрі - «ҚР ҚМ ММЖК» немесе «Жалғыз акционер») тұлғасында Қазақстан Республикасының Үкіметі Компанияның акционері болып табылады.

Тиісті қабылдау-беру актісінің негізінде Компания акцияларының 100% мемлекеттік пакетін иелену және пайдалану құқығын жүзеге асыратын мемлекеттік орган Қазақстан Республикасы Қөлік министрлігінің Автомобиль жолдары комитеті (бұдан әрі - «ҚР ҚМ АЖК») болып табылады.

2023 жылғы 17 сәуірде Компания «Республикалық меншіктің кейбір мәселелері туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2022 жылғы 8 қыркүйектегі № 670 қаулысы, "ҚазАвтоЖол" ұлттық компаниясы» акционерлік қоғамы Директорлар кеңесінің 2023 жылғы 13 наурыздағы № 90/23 шешімі және Комитеттің 2023 жылғы 20 наурыздағы № 283 бүйрүғы негізінде ҚР ҚМ ММЖК-нен «ҚАЖсервис» жауапкершілігі шектеулі серіктестігінің жарғылық капиталына 100% қатысу үлесін меншігіне қабылдады. Компания 2023 жылғы 6 маусымдағы «ҚАЖсервис» ЖШС жарғысын жаңа меншік иесін көрсете отырып өзгерту күнін еншілес кәсіпорынға бақылау жасау күні деп санайды.

Компания жарғысына сәйкес негізгі қызмет түрлері:

- мемлекеттік тапсырма негізінде халықаралық және республикалық маңызы бар жалпыға ортақ пайдаланылатын автомобиль жолдары желісін дамыту жөніндегі бюджеттік инвестициялық жобаларды іске асыру;
- мемлекеттік тапсырманы орындау шеңберінде халықаралық және республикалық маңызы бар жалпыға ортақ пайдаланылатын автомобиль жолдарын жобалауды, салуды, реконструкциялауды, жөндеуді және күтіп-ұстауды ұйымдастыру;
- мемлекеттік тапсырманың орындалуын ұйымдастыру шеңберінде халықаралық және республикалық маңызы бар жалпыға ортақ пайдаланылатын автомобиль жолдарын салудың, реконструкциялаудың, жөндеудің және күтіп-ұстаудың барысы мен сапасын бақылау;
- ақылы автомобиль жолдарын сенімгерлік басқару;
- көлік құрапдарының ақылы автомобиль жолымен үздіксіз және қауіпсіз жүріп өтуіне кедергі келтіретін ақауларды жою;
- ақылы автомобиль жолдарымен жүріп өту үшін ақы жинау болып табылады.

2023 жылғы 26 шілдедегі жалғыз қатысушы – «ҚазАвтоЖол» ұлттық компаниясы» акционерлік қоғамы бекіткен еншілес кәсіпорынның Жарғысына сәйкес «ҚАЖсервис» ЖШС қызметінің мақсаты Қазақстан Республикасының жалпы пайдаланымдағы автомобиль жолдарын күтіп ұстай және ағымдағы жөндеу жөніндегі жұмыстарды орындау және автомобиль жолдары мен жасанды құрылыштарды пайдалану болып табылады.

Компанияның заңды мекенжайы: Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, «Байқоңыр» ауданы, Өндіріс ТМ, Өндіріс көшесі, 72/1-ғимарат.

Компанияның нақты мекенжайы: Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Сығанақ көшесі, 60/4.

Еншілес кәсіпорынның заңды және нақты мекенжайы: Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Ж.Досмұхамедұлы көшесі, 50.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

1. КОМПАНИЯ ЖӘНЕ ТОП ТУРАЛЫ АҚПАРАТ (ЖАЛҒАСЫ)

Компанияның 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептілігінің шығарылымын Компания басшылығы 2024 жылғы 10 маусымда мақұлдады.

(б) Сенімгерлік басқару шарты

2013 жылғы 30 мамырда ҚР ҚМ ММЖК, ҚР КМ АЖК және Компания арасында кейіннен сатып алу құқығынсыз 10 жыл мерзімге «Астана-Щучинск» республикалық маңызы бар жалпы пайдаланымдағы автомобиль жолының участесін Компанияның сенімгерлік басқаруына беру туралы сенімгерлік басқару шарты жасалды. Сенімгерлік басқару шарты Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде 2013 жылғы 1 шілдеде тіркелді. Сенімгерлік басқаруға көлік құралдарының жүріп өтуі үшін ақы алу, ұстау және ағымдағы жөндеу кіреді.

2020 және 2021 жылдары қосымша келісімдермен көлік құралдарының жүріп өтуі үшін ақы алу үшін автомобиль жолдарының мынадай участеклері енгізді: «Астана-Теміртау», «Астана-Қапшағай», «Алматы-Қорғас», «Орал-РФ шекарасы (Саратовқа)», «Орал-РФ шекарасы (Самараға)», «Шымкент-Өзбекстан шекарасы (Ташкентке)», «Ақтөбе-РФ шекарасы (Орынборға)», «Қызылорда-Шымкент», «Шымкент-Тараз», «Қарабұтақ-Қызылорда», «Щучинск-Қостанай-Петропавл», «Атырау-Бейнеу-Өзбекстан шекарасы», «Нұр-Сұлтан-Қостанай-РФ шекарасы (Троицкке)», «Нұр-Сұлтан-Павлодар», «Қапшағай-Талдықорған», «Тараз-Қайнар», «Павлодар – РФ шекарасы (Омбыға)», «Павлодар - Семей - Қалбатау», «Ақтөбе - Орал», «Ақтау - Бейнеу».

2016 жылғы 11 ақпанда ҚР ҚМ ММЖК, ҚР КМ және Компания арасында 233-бағдарлама (бұдан әрі - «233-бағдарлама») бойынша мемлекеттік тапсырманың орындалуын үйімдастыру үшін «Астана-Қарағанды-Балқаш-Құрті-Қапшағай-Алматы» автомобиль жолының 2152-2295 (143 км) «Орталық-Оңтүстік» дәлізінің «Құрті-Бұрылбайтал» участесін сенімгерлік басқаруға беру туралы шарт жасалды.

2016 жылғы 18 ақпанда Компания мен Еуропа Қайта Құру және Даму Банкі (бұдан әрі - «ЕҚДБ») арасында 103.000 мың АҚШ доллары сомасына кредиттік келісімге қол қойылды, оған сәйкес «Құрті - Бұрылбайтал» автомобиль жолының 2214-2295 км участесін қайта жаңарту жөніндегі жоба қаржыландаудылады.

2016 жылғы 26 қазанда Компания мен ЕҚДБ арасында 86.000 мың АҚШ доллары сомасына кредиттік келісімге қол қойылды, оған сәйкес «Құрті - Бұрылбайтал» автомобиль жолының 2152-2214 км участесін қайта жаңарту жөніндегі жоба қаржыландаудылады.

2016 жылғы 31 наурызда 233-бағдарламаның орындалуын үйімдастыру үшін ҚР ҚМ ММЖК, ҚР КМ және Компания арасында «РФ шекарасы (Омбыға) Майқапшағай (КХР-ға шығу)» республикалық маңызы бар жалпыға ортақ пайдаланылатын автомобиль жолының 906-1321 км «Қалбатау-Майқапшағай» участесін; республикалық маңызы бар жалпыға ортақ пайдаланылатын «Алматы-Өскемен» автомобиль жолының «Талдықорған Қалбатау-Өскемен» 287-1073 км участесі; республикалық маңызы бар жалпыға ортақ пайдаланылатын «Алматы-Өскемен» автомобиль жолы, 287-1073 км; «Мерке-Бұрылбайтал» республикалық маңызы бар жалпыға ортақ пайдаланылатын автомобиль жолы 7-273 км сенімгерлік басқаруға беру туралы шарт жасалды.

2016 жылғы 4 қарашада Компания мен Қытайдың Экспорт-Импорт Банкі (бұдан әрі - «Қытайдың ЭксИм Банкі») арасында жалпы сомасы 795.962 мың АҚШ долларына кредиттік келісімге қол қойылды, оған сәйкес «Талдықорған-Қалбатау-Өскемен» автомобиль жолының участеклерін қайта жаңарту жөніндегі жобалар қаржыландаудылады.

2017 жылғы 21 сәуірде 233-бағдарламаның орындалуын үйімдастыру үшін ҚР ҚМ ММЖК, ҚР КМ және Компания арасында «Астана қаласын айналып өту» автомобиль жолының 0-1 және 52-53 км, «Қостанай, Астана, Қарағанды қалалары арқылы РФ М-36 шекарасы (Екатеринбургке) - Алматы» 1246-1247 км участесін сенімгерлік басқаруға беру туралы шарт жасалды.

2017 жылы Компания мен Қытайдың ЭксИм Банкі арасында жалпы сомасы 871.615 мың АҚШ долларына кредиттік келісімдерге қол қойылды, оған сәйкес «Қалбатау-Майқапшағай», «Талдықорған-Қалбатау-Өскемен», «Мерке-Бұрылбайтал» және «Астана қаласының айналма жолы» автомобиль жолы участеклерін қайта жаңарту жөніндегі жобалар қаржыландаудылатын болады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

1. КОМПАНИЯ ТУРАЛЫ АҚПАРАТ (ЖАЛҒАСЫ)

(б) Сенімгерлік басқару шарты (жалғасы)

2018 жылғы 5 мамырда 233-бағдарламаның орындалуын үйымдастыру үшін ҚР ҚМ ММЖК, ҚР ҚМ және Компания арасында «Қостанай, Астана, Қарағанды қалалары арқылы РФ шекарасы (Екатеринбургке) - Алматы» респубикалық маңызы бар автомобиль жолының 1492,4-1855 км участкесін сенімгерлік басқаруға беру туралы шар жасалды.

2018 жылы Компания мен Қытайдың ЭксИм Банкі арасында жалпы сомасы 727.212 мың АҚШ долларына кредиттік келісімге қол қойылды, оған сәйкес «Қарағанды-Балқаш» автомобиль жолының участкелерін қайта жаңарту жөніндегі жоба қаржыландырылатын болады.

2019 жылғы 12 сәуірде 233-бағдарлама бойынша мемлекеттік тапсырманы орындауды үйымдастыру үшін ҚР ҚМ ММЖК, ҚР ҚМ және Компания арасында «Ресей Федерациясының шекарасы (Орск қаласына) - Ақтөбе-Атырау-Ресей Федерациясының шекарасы (Астрахань қаласына)» автомобиль жолының Атырау қаласын солтустік айналма жолын қоса алғанда, 616-833 км «Атырау-Астрахань» участкесін және Астана-Қарағанды-Балқаш-Алматы» респубикалық маңызы бар автомобиль жолының 0-67 км «Қапшагай-Күрті» участкесін сенімгерлік басқаруға беру туралы шарттар жасалды.

2019 жылғы 6 мамырда 233 Бағдарлама бойынша мемлекеттік тапсырманың орындалуын үйымдастыру үшін ҚР ҚМ ММЖК, ҚР ҚМ және Компания арасында «Ресей Федерациясының шекарасы (Орск қаласына) - Ақтөбе-Атырау-Ресей Федерациясының шекарасы (Астрахань қаласына)» респубикалық маңызы бар жалпыға ортақ пайдаланылатын автомобиль жолының 11-100 км «Ақтөбе-Қандығаш» участкесін сенімгерлік басқаруға беру туралы шарт жасалды.

2019 жылғы 31 мамырда Компания мен ЕҚДБ арасында 103.790.233 мың теңге сомасына кредиттік келісімге қол қойылды, оған сәйкес «Ресей Федерациясының шекарасы (Орск қаласына) - Ақтөбе-Атырау-Ресей Федерациясының шекарасы (Астрахань қаласына)» 616-833 км, Атырау қаласын солтустік айналма жолын қоса алғанда, автомобиль жолын қайта жаңарту жобасы қаржыландырылады.

2019 жылғы 19 шілдеде ҚР ҚМ ММЖК, ҚР ҚМ және Компания арасында 233-бағдарлама бойынша мемлекеттік тапсырманы орындауды үйымдастыру үшін 0-144 км «Подстепное-Федоровка-Ресей Федерациясының шекарасы» А-30 респубикалық маңызы бар жолды сенімгерлік басқаруға беру туралы шарт жасалды.

2019 жылғы 26 қарашада Компания мен ЕҚДБ арасында 34.479.731 мың теңге сомасына кредиттік келісімге қол қойылды, оған сәйкес «Қапшагай-Күрті» 0-67 км респубикалық маңызы бар жолының «Астана-Қарағанды-Балқаш-Алматы» Орталық-Оңтүстік дәлізін қайта жаңарту жобасы қаржыландырылады.

2019 жылғы 24 желтоқсанда Компания мен мынадай құрамдағы Консорциум: «Computer Vision Technologies» ЖШС, «Теміржол Жондеу» ЖШС және «FAR EASTERN ELECTRONIC TOLL COLLECTION CO., LTD» арасында Республикалық маңызы бар автомобиль жолдарымен жүріп өту үшін ақы алу жүйесін орнату және оған қызмет көрсету бойынша 11 жылға шарт жасалды. Шарттың жалпы сомасы ҚҚС-сыз 138.777.010 мың теңгені құрады, ол 25.688.029 мың теңге мөлшерінде күрделі жұмыстардың құнынан және 113.108.981 мың теңге мөлшерінде сервистік қызмет көрсетудің құнынан тұрады. Инвестицияларды өтеу әрбір участке бойынша есеп жүргізе отырып, ақы алушан түсетін қаражат есебінен ғана жүзеге асырылатын болады. Инвестицияларды өтеу бойынша төлемді жүзеге асыру үшін төлемді алушан қаражат жеткіліксіз болған жағдайда, жетіспейтін сома келесі кезеңге ауыстырылады және қаражат жеткілікті болған кезде төленеді.

2020 жылғы 18 мамырда 233-бағдарлама бойынша мемлекеттік тапсырманың орындалуын үйымдастыру үшін ҚР ҚМ ММЖК, ҚР ҚМ және Компания арасында Нұр-Сұлтан қаласында Есіл езені арқылы өтетін көпірден Нұрсұлтан Назарбаев атындағы халықаралық өуежайға дейінгі участкеде Қабанбай батыр даңғылының, соның ішінде Қабанбай батыр даңғылымен Тұран даңғылына дейін арасындағы көлік торабын сенімгерлік басқаруға беру туралы шарт жасалды. 2022 жылғы 21 сәуірде Компания Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің тапсырмасы бойынша 2022 жылғы 11 ақпанда осы шартты бұзу туралы келісім жасасты.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

1. КОМПАНИЯ ТУРАЛЫ АҚПАРАТ (ЖАЛҒАСЫ)

(б) Сенімгерлік басқару шарты (жалғасы)

2020 жылғы 17 қыркүйекте Компания мен Азия даму банкі арасында (бұдан әрі - «АДБ») 64.025.854 мың теңге сомасына № 3829KAZ кредиттік келісімге қол қойылды, оған сәйкес I санат стандартына сәйкес жолды көнегейтуді, әйелдерге арналған санитарлық-гигиеналық жағдайлары бар жол бойындағы сервис аймақтарын салуды, көпірлерді қайта жаңартуды, ауылдар мен қалаларда екі айналма жол салуды және жол қозғалысы қауіпсіздігін кейір жақсартуды қоса алғанда, Ақтөбе мен Қандығаш арасындағы ұзындығы шамамен 89 км автомагистраль участкесін қайта жаңарту жобасы қаржыландырылады.

2021 жылғы 13 қаңтарда «2021-2023 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы» Қазақстан Республикасының Заңын іске асыру туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2020 жылғы 10 желтоқсандағы № 840 қаулысына және «Автомобиль жолдарын басқару жөніндегі ұлттық оператор туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 30 шілдедегі № 744 қаулысына сәйкес 091-бағдарламаны орындауды ұйымдастыру үшін ҚР КМ мен Компания арасындағы жалпы пайдаланымдағы автомобиль жолдарының сапасын жақсартуға бағытталған жолдарды жөндеуге және күтіп ұстауды ұйымдастыруға шарт және 003-бағдарламаны орындауды ұйымдастыру үшін ҚР КМ мен Компания арасындағы республикалық деңгейде автомобиль жолдарын дамытуға арналған шарт жасалды.

2021 жылғы 19 қаңтарда «2021- 2023 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы Қазақстан Республикасының Заңын іске асыру туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2020 жылғы 10 желтоқсандағы № 840 қаулысына және «Автомобиль жолдарын басқару жөніндегі ұлттық оператор туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 30 жылғы 2013 шілдедегі № 744 қаулысына сәйкес 240-бағдарламаны орындауды ұйымдастыру үшін ҚР КМ мен Компания арасында Қазақстан Республикасының мемлекеттік шекарасы арқылы өткізу пункттерін салуды және қайта жаңартуды ұйымдастыру бойынша мемлекеттік қызметтер көрсету шарты жасалды.

2021 жылғы 19 наурызда 233-бағдарлама бойынша мемлекеттік тапсырманы орындауды ұйымдастыру үшін ҚР ҚМ ММЖК, ҚР КМ және Компания арасында А-17 «Қызылорда-Павлодар-Успенка- РФ шекарасы» республикалық маңызы бар автомобиль жолының 12-424 км участкесін сенімгерлік басқаруға беру туралы шарт жасалды.

2021 жылы Компания мен Қытайдың ЭксИм Банкі арасында жалпы сомасы 199.683 мың АҚШ долларына кредиттік келісімге қол қойылды, оған сәйкес Қабанбай батыр даңғылын қайта жаңарту жөніндегі жоба қаржыландырылатын болады. Осы қарыз бойынша қаржыландыру кейіннен сенімгерлік басқару шартын бұзуға байланысты алынбады.

2021 жылы Компания мен ЕҚДБ арасында 96.918.422 мың теңге сомаға кредиттік келісімге қол қойылды, оған сәйкес республикалық маңызы бар А-17 «Қызылорда-Павлодар-Успенка- РФ шекарасы» автомобиль жолының 12-424 км «Қызылорда-Жезқазған» участкесін қайта жаңарту жобасы қаржыландырылады.

2023 жыл ішінде Компания инвестициялық жобаларды қаржыландыру үшін жаңа сенімгерлік басқару шарттары мен кредиттік келісімдер жасасқан жоқ.

(в) Қазақстан Республикасында шаруашылық қызметті жүзеге асыру шарттары

Топ өз қызметін Қазақстан Республикасының аумағында жүзеге асырады. Осының салдарынан Топ Қазақстан Республикасының нарықтарында экономикалық және қаржылық тәуекелдерге ұшырайды, олар дамушы нарықтарға тән сипатты ерекшеліктерді көрсетеді. Нормативтік құқықтық база мен салық заңнамасы жетілдіруді жағластыруда, бірақ әртүрлі түсіндіру мүмкіндігіне жол береді және құқықтық және фискалдық жүйелердің басқа кемшіліктерімен бірге Қазақстан Республикасында өз қызметін жүзеге асыратын кәсіпорындар үшін қосымша қындықтар туғызатын жиі енгізілетін өзгерістерге ұшырайды. Осы қаржылық есептілік басшылықтың қаржылық-шаруашылық қызметті жүзеге асырудың қолданыстағы шарттарының Топ қызметінің нәтижелері мен қаржылық жағдайына ықтимал әсерін бағалауды көрсетеді. Қаржы-шаруашылық қызметті жүзеге асыру шарттарын одан әрі дамыту басшылықты бағалаудан ерекшеленуі мүмкін.

(г) Сыртқы саяси жағдай

Соңғы кездері байқалып отырған Ресей мен Украина төңірегіндең тұрақсыз геосаяси жағдай Қазақстандағы экономикалық белгісіздік деңгейін қосымша арттырды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

2022 жылғы ақпандың 1-дегі деңгээлде Ресей Федерациясы мен Украина арасындағы әскери қақтығысқа байланысты бірқатар елдер Ресей Федерациясына қатысты санкциялар енгізді. Жаңжалдың әсері екі елдің экономикалық белсенділігіне ғана емес, жаһандық экономикаға да әсер етеді. Санкциялардың енгізу нәтижесінде әлемнің көптеген елдерінде шикізат және азық-түлік тауарларына бағалар өсті, ресурстарды жеткізу арасындағы белгіленген байланыстар бұзылды, бағаларға инфляциялық әсер байқалады, сондай-ақ талдаушылар әлемдік өнеркәсіп үшін экономикалық салдарды болжап отыр.

Топ басшылығы ағымдағы жағдайдың дамуын қадағалайды және Топтың таяу болашақта орнықтылығы мен дамуын қолдау үшін қажет деп санайтын шараларды қабылдайды. Топ басшылығы осы оқиғалардың Топтың қызметіне және шоғырландырылған қаржылық жағдайына әсерін бағалауды жалғастырады.

2. ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ

(а) ХҚЕС сәйкестігі туралы мәлімдеме

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі Кеңес (ХҚЕС жөніндегі Кеңес) бекіткен редакциядағы Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына («ХҚЕС») сәйкес дайындалды. Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік тарихи құн бойынша бағалау қағидатына сәйкес дайындалды.

Топ қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалға сүйене отырып, өзінің шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындауды.

(б) Функционалдық валюта және шоғырландырылған қаржылық есептілікті ұсыну валютасы

Қазақстан Республикасының ұлттық валютасы теңге болып табылады және теңге Компанияның және оның еншілес көсіпорнының функционалдық валютасы, сондай-ақ осы шоғырландырылған қаржылық есептілік ұсынылған валюта болып табылады. Теңгемен ұсынылған барлық сандық көрсеткіштер, егер өзгеше көрсетілмесе, ең жақын мыңға дейін дөңгелектелген.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

2. ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (ЖАЛҒАСЫ)

(в) Есептік бағалаулар мен кәсіби пікірлерді пайдалану

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті ХҚЕС-на сәйкес дайындау басшылықтан есеп саясатының қолданылатын қағидаттарына және активтердің, міндеттемелердің, кірістер мен шығыстардың көрсетілетін сомаларына әсер ететін кәсіби пайымдарды, есептік бағалаулар мен жoramалдарды пайдалануды талап етеді. Нақты нәтижелер пайдаланылған бағалардан ерекшеленуі мүмкін.

Бағалар және олардың негізінде жатқан жoramалдар тұрақты негізде қайта қаралады. Бағалардағы түзетулер тиісті бағалар қайта қаралған есепті кезеңде және олар қозғайтын кез келген кейінгі кезеңдерде танылады.

Есеп саясатының ережелерін қолдану процесінде қалыптастырылған және шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген сомаларға негұрлым елеулі әсер еткен негұрлым маңызды пікірлер туралы ақпарат мынадай ескертпелерде берілген:

- **3 (б) және 4-ескертпелер** - сенімгерлік басқару шарттарының түсімі мен есебі; мәміледе Компания принципал емес, агент ретінде әрекет ететінін айқындау.

Келесі есепті жылы шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген көрсеткіштерді елеулі өзгерту талап етілетін елеулі тәуекелмен ұштасқан есептік бағаларға қатысты жoramалдар мен белгісіздіктер туралы ақпарат мынадай ескертпелерде берілген:

- **22-ескертпе** - болашақ кезеңдердің шығыстары бойынша кейінге қалдырылған өтеу сомасын дисконттау кезіндегі жoramалдар.
- **7-ескертпе** - өткен жылдардың жинақталған залалдарына танылмаған кейінге қалдырылған корпоративтік салықты бағалау.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ

(а) Әділ құнды бағалау

Топтың есеп саясатының белгілі бір ережелері және бірқатар ашулар қаржылық, сол сияқты қаржылық емес активтердің және міндеттемелердің әділ құнын бағалауды талап етеді.

Активтің немесе міндеттеменің әділ құнын бағалау кезінде Топ мүмкіндігінше бақыланатын нарықтық деректерді қолданады. Әділ құнды бағалау бағалаудың тиісті әдістері шенберінде пайдаланылатын бастапқы деректерге байланысты әділ құн сатысының әртүрлі деңгейлеріне жатады:

- 1-денгей: белсенді нарықтардағы ұқсас активтер мен міндеттемелердің бағаланатын (түзетілмеген) бағалары.
- 2-денгей: тікелей (яғни бағалар сияқты) не жанама (яғни бағалар негізінде айқындалған) болып табылатын 1-денгейді бағалау үшін қолданылатын бағаланатын бағалардан басқа бастапқы деректер.
- 3-денгей: бақыланатын нарықтық деректерге негізделмеген активтер мен міндеттемелер үшін бастапқы деректер (бақыланбайтын бастапқы деректер).

Егер активтің немесе міндеттеменің әділ құнын бағалау үшін пайдаланылатын бастапқы деректер әділ құн сатысының әртүрлі деңгейлеріне жатқызылуы мүмкін болса, онда әділ құнды бағалау тұтастай алғанда бүкіл бағалау үшін елеулі болып табылатын негұрлым төмен деңгейдегі бастапқы деректер сәйкес келетін сатылық деңгейіне жатады. Компания осы өзгеріс бір жыл ішінде орын алған есепті кезеңнің аяқталу күніне әділ құн сатысының деңгейлері арасындағы аударымдарды таниды.

Басшылық Топтың қаржылық активтері мен міндеттемелерінің әділ құны әрбір есепті күнге олардың баланстық құнына жақындастырылған деп санайды. Топтың қаржылық активтері мен міндеттемелерінің әділ құны әділ құн сатысының 3-денгейіне жатады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

(б) Сенімгерлік басқару шарттарының түсімі және есебі

Жолдарды қайта жаңартуды үйымдастыру жөніндегі сенімгерлік басқару шарты

Компания автомобиль жолдары участекеріне сенімгерлік басқару шарттарын жасасады (1 (б) ескертпесін қараңыз).

Сенімгерлік басқару шарттарының талаптарына сәйкес Компания автомобиль жолдары участекерін қайта жаңарту жөніндегі жұмыстарды үйымдастыру мен басқаруды жүзеге асыруға және кейіннен ақылы қозғалысты үйымдастыруды және сенімгерлік басқару объектілерін одан әрі пайдалануды жүзеге асыруға міндетті. Компанияның автомобиль жолдары участекерін қайта жаңарту жөніндегі жұмыстарды үйымдастыру және басқару жөніндегі қызметтерді көрсетуге байланысты шығыстарды өтетуге құқығы бар.

Ақылы жолдарды сенімгерлік басқару шарттары

2013 жылғы 30 мамырда ҚР ҚМ ММЖК, ҚР ҚМ АЖК (бұдан әрі - «Принципал») және Компания арасында кейіннен сатып алу құқығынсыз 10 жыл мерзімге «Астана-Шучинск» республикалық маңызы бар жалпы пайдаланымдағы автомобиль жолының участесін Компанияның сенімгерлік басқаруына беру туралы бірінші сенімгерлік басқару шарты жасалды. Сенімгерлік басқаруға көлік құралдарының жүріп өтуі үшін ақы алу, ұстау және ағымдағы жөндеу кіреді.

Кейінгі жылдары Компанияның сенімгерлік басқаруына көлік құралдарының жүріп өтуі үшін ақы алу үшін автомобиль жолдарының басқа участекері берілді (1 (б) ескертпесін қараңыз).

Сенімгерлік басқару шартының объектісін беру меншік құқығының ауысуына әкеп соқпайды.

Шарт Компанияға көлік құралдарының жүріп өтуі үшін ақы алуды үйымдастыру және Компания бөгде үйымдарды тартатын жол участекеріне қатысты ҚР ҚМ ММЖК атынан автомобиль жолдарын күтіп ұстау мен ағымдағы жөндеуді үйымдастыру бойынша жұмсалған шығындарды өтеуді алуға құқық береді. Сондай-ақ Компанияның тәуекелдерді өзіне қалдыратын өз күшімен жүргізілген ұстауға жұмсалған шығыстарды өтетуге құқығы бар.

Түсім

ХКЕС (IFRS) 15 Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім стандартына сәйкес Компания өзін мынадай қызметтер көрсету бөлігінде агент деп есептейді:

- мемлекеттік тапсырманы орындау шеңберінде не тартылған инвестициялар есебінен жолдарды реконструкциялауға арналған сенімгерлік басқару шарттары және мемлекеттік бағдарламаларды орындауды үйымдастыру үшін қызметтер көрсету шарттары бойынша халықаралық және республикалық маңызы бар жалпыға ортақ пайдаланылатын автомобиль жолдарын салуды, реконструкциялауды, жөндеуді күтіп-ұстауды үйымдастыру,
- ақылы автомобиль жолдарымен жүріп өту үшін ақы жинау және ақылы автомобиль жолдарының қызметін үйымдастыру (күтіп ұстау және жөндеу).

Толық сипаттама 4-ескертпеледе берілген.

Түсімді Компания агент ретінде қызметтер ұсынылуына қарай уақыт бойы таниды.

Автомобиль жолдарын салуды, реконструкциялауды, жөндеуді және күтіп-ұстауды үйымдастыру жөніндегі қызметтер бойынша тануға жататын түсімнің сомасын айқындау үшін аяқтау сатысы ай сайынғы негізде қызметтерді орындау үшін Компанияның шеккен шығындары негізінде бағаланады. Компания бұл әдісті орынды деп санайды, өйткені мемлекеттік тапсырманы орындау шеңберінде не тартылған инвестиациялар есебінен халықаралық және республикалық маңызы бар жалпыға ортақ пайдаланылатын автомобиль жолдарын салуды, қайта жаңартуды, жөндеуді және ұстауды үйымдастыру жөніндегі қызметтерді ұсынуға байланысты жұмсалған басқару және операциялық шығындар негізінде ай сайын Принципал шотын қояды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

(б) Сенімгерлік басқару шарттарының түсімі және есебі (жалғасы)

Түсім (жалғасы)

Компанияның бағалауы бойынша ХҚЕС (IFRS) 15-ке сәйкес халықаралық және республикалық маңызы бар жалпыға ортақ пайдаланылатын автомобиль жолдарын салуды, реконструкциялауды, жөндеуді және күтіп-ұстауды үйымдастыру жөніндегі барлық қолданыстағы шарттар жолдарды салуды, реконструкциялауды, жөндеуді немесе күтіп-ұстауды үйымдастыру және басқару жөніндегі қызметтерге қатысты орындалуға бір міндеттемені қамтиды.

Ақылды автомобиль жолдарының қызметін үйымдастыру және басқару жөніндегі сенімгерлік басқару шартында орындауға екі міндеттеме бар: жүріп өту үшін ақы жинау және жолдарды күтіп ұстауды үйымдастыру. Осы шарт бойынша шығындарды өтеу төлемақы жинау нәтижесінде алынған ақша қаражаты есебінен жүргізіледі.

Барлық шарттарға қатысты түсім жоғары дәрежеде жинақтаушы жиынтық деп танылған түсім сомасының едәуір азаюы болмайтын дәрежеде танылады. Қолданыстағы шарттарда қаржыландырудың елеулі құрамдас бөліктері жоқ, өйткені үде берілген өтеу сомасы мен үде берілген қызметтерді сатудың ақшалай бағасы мен міндеттемені орындау сәті мен төлем жүргізілген сәт арасындағы уақыт бөлігі арасында айырмашылық жоқ.

Жолдарды салуды, қайта жаңартуды және жөндеуді қаржыландыру үшін алынған аванстар және ұзақ мерзімді дебиторлық берешек, ҚР ҚМ ММЖК және ҚР ҚМ атынан ҚР ҚМ АЖК жасалған шарттар бойынша міндеттемелерді орындау нәтижесінде қалыптастырылған, қаржыландырудың елеулі құрамдас бөлігін қамтымайды, өйткені Компания өз қызметі процесінде агент ретінде әрекет етеді және процесті үйымдастыру және әкімшілендіру жөніндегі өз қызметтеріне айырбасқа алынатын таза өтеу сомасындағы түсімді таниды.

Компанияның комиссиялық сыйақысы және тікелей шығыстарын өтеу

Алынған комиссиялық сыйақыларға қатысты Компания шарттар бойынша негізгі операцияларды жүзеге асыру кезінде ол агент ретінде әрекет етеді деген қорытындыға келді, 4-ескертпе. Бұл ретте Компания заңнамаға сәйкес Компания барлық тәуекелдерді сақтайтын өз құшімен жұмысалған ұстауға арналған шығыстарды қоса алғанда, Компанияның өзінің басқару қызметіне тікелей байланысты шығыстар шенберінде принципал ретінде әрекет етеді. Бұл шығыстар қолданыстағы шарттар шенберінде ҚР ҚМ АЖК-нен өтелуге жатады.

ХҚЕС (IFRS) 15 сәйкес Компанияның агент немесе принципал ретінде әрекет етуін бағалау сатып алушыға берілгенде дейін Компанияның тауарлар мен көрсетілетін қызметтерді бақылауы бар ма, жоқ па, оған негізделеді.

Еншілес кәсіпорынның түсімі

Еншілес кәсіпорынның түсіміне қатысты Топ еншілес кәсіпорынның шарттары бойынша негізгі операцияларды жүзеге асыру кезінде ол принципал ретінде әрекет етеді деген қорытындыға келді.

(в) Болашақ кезеңдердің кірістері

Компания ҚР ҚМ АЖК-нен банктік қарыздар шарттары шенберінде үйымдастыру және резервке қою үшін комиссиялар төлеу үшін ақшалай қаражат түрінде өтем алады. Осы өтеу болашақ кезеңдердің кірістері ретінде көрсетіледі және басқа кірістердің құрамында банктік қарыздарды пайдалану мерзімі ішінде тікелей желілік әдіспен пайда мен залал туралы есептің құрамында танылады.

(г) Қаржылық кірістер мен шығыстар

Топтың қаржылық кірістері мен шығыстарының құрамына:

- пайыздық кіріс;
- пайыздық шығыстарды өтеу;

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

- комиссиялар бойынша дисконттың амортизациясы;
- пайыздық шығыс кіреді.

Пайыздық кіріс пен шығыс пайыздың тиімді мөлшерлемесі әдісімен танылады.

(г) Шетел валютасы

Шоғырландырылған қаржылық есептілік тенгемен берілген, ол да Топтың екі компаниясының функционалдық валютасы болып табылады. Шетел валютасындағы операцияларды бастапқыда компаниялар операция тану критерийлерін бірінші рет қанағаттандыратын күнгі тиісті бағамдар бойынша қайта есептегендегі функционалдық валютада көрсетеді. Шетел валютасында деноминацияланған монетарлық активтер мен міндеттемелер есепті күнгі бағамдар бойынша функционалдық валютада қайта есептеледі. Монетарлық балтарды өтеу немесе қайта есептеу кезінде туындастын айырмалар пайданың немесе залалдың құрамында танылады.

Тарихи құны бойынша шетел валютасымен бағаланатын монетарлық емес балтар бастапқы операциялар күніндегі айырбас бағамдарын пайдалана отырып қайта есептеледі.

Алдын ала төлем жасау немесе алу нәтижесінде туындастын монетарлық емес активті немесе монетарлық емес міндеттемені тануды тоқтату кезінде тиісті активті, шығысты немесе кірісті (немесе оның бір бөлігін) бастапқы тану кезінде пайдаланылуы тиіс ағымдағы айырбастау бағамын айқындау мақсаттары үшін операцияның күні Топ компаниялары бастапқыда алдын ала төлем жасау немесе алу нәтижесінде туындастын монетарлық емес активті немесе монетарлық емес міндеттемені танитын күн болып табылады. Бірнеше операциялар жасалған немесе алдын ала төлем алынған жағдайда, компания әрбір төлем немесе алдын ала төлем алу үшін операция күнін айқындаиды.

Топ елеулі мәмілелер жүргізген Қазақстан Қор биржасындағы (KASE) сауда-саттық нәтижелері бойынша шетел валюталарының айырбастау бағамдары былайша берілген:

Орташа айырбас бағамы	Есепті күнгі «спот» айырбас бағамы			
	2023 жыл үшін	2022 жыл үшін	2023 жылғы 31 желтоқсанға	2022 жылғы 31 желтоқсанға
1 АҚШ доллары	456.31	460.48	454.56	462.65

(e) Табыс салығы**Табыс салығы**

Табыс салығы бойынша шығыс ағымдағы табыс салығын және кейінге қалдырылған салықты қамтиды және бизнесті біріктіру жөніндегі мәмілелеге немесе тікелей меншікті капитал құрамында немесе өзге де жиынтық кіріс құрамында танылатын операцияларға жататын олардың бөлігін қоспағанда, кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетіледі.

Ағымдағы салық

Ағымдағы табыс салығы жыл ішіндегі салық салынатын пайдаға немесе салық залалына қатысты төленуі немесе өтелуі күтілетін және есепті күнгі жағдай бойынша қолданыстағы немесе мәні бойынша қолданыстағы салық мөлшерлемелері негізінде есептелген салық сомасын, сондай-ақ өткен жылдардың табыс салығы бойынша түзетулерді қамтиды. Ағымдағы табыс салығы бойынша міндеттеменің есебіне дивидендтерге байланысты туындаған салық міндеттемесінің шамасы да енгізіледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

(е) Табыс салығы (жалғасы)

Кейінге қалдырылған салық

Кейінге қалдырылған салық оларды шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсету мақсаттары үшін айқындалатын активтер мен міндеттемелердің баланстық құны мен олардың салық базасы арасында туындастырылған үақытша айырмашылықтарға қатысты танылады. Кейінге қалдырылған салық: бизнесті біріктіру жөніндегі мәміле болып табылмайтын және бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға немесе салық шығынына да әсер етпейтін мәмілені жүзеге асыру нәтижесінде активтер мен міндеттемелерді бастапқы тану кезінде туындастырылған үақытша айырмашылықтарға қатысты танылмайды.

Кейінге қалдырылған салық активі пайдаланылмаған салық шығындарына, салық кредиттеріне және шегерілетін үақытша айырмашылықтарға қатысты олар өткізілуі мүмкін болашақ салық салынатын пайданы алу мүмкіндігі шамасында ғана танылады.

Кейінге қалдырылған салық активтерінің шамасы әрбір есепті құнгі жағдай бойынша талданады және тиісті салық пайдаларын іске асыру бұдан әрі ықтимал болып табылмайтын шамада азайтылады.

Кейінге қалдырылған салықтың шамасы есепті құнгі жағдай бойынша қолданыстағы немесе мәні бойынша қолданысқа енгілген зандарға негізделе отырып, үақытша айырмашылықтарды қалпына келтіру сәтінде болашақта қолданылатын салық мөлшерлемелерін негізге ала отырып айқындалады.

Кейінге қалдырылған салықты бағалау Топ өз активтерінің баланстық құнын өтеуге немесе өтеуге немесе есепті кезеңнің соңындағы міндеттемелерді реттеуге ниеттенетін тәсілден туындастырылған салықтың салдарды көрсетеді.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері, егер ағымдағы салық активтерін ағымдағы салық міндеттемелеріне қарсы есепке жатқызууды жүргізуге занды түрде бекітілген құқығы болған жағдайда есепке алынады және бұл активтер мен міндеттемелер пайдаға салынатын салықтарға жатқызылады бір салық органды бір салық салынатын кәсіпорыннан өндіріп алатын, не әртүрлі салық салынатын кәсіпорындардан, бірақ бұл кәсіпорындар ағымдағы салық міндеттемелері мен активтерін нетто-негізде реттеуге ниетті немесе осы кәсіпорындардың салық активтерін сату олардың салық міндеттемелерін өтеумен бір мезгілде жүзеге асырылатын болады. Ағымдағы және кейінге қалдырылған табыс салығының шамасын айқындау кезінде Топ белгіленбеген салық позицияларының әсерін және салықтарды қосымша есептеу және салықты үақытылы төлемегені үшін айыппұлдар мен өсімпұлдарды есептеу мүмкіндігін ескереді. Бірқатар факторларды өзінің бағалауының нәтижелеріне, сондай-ақ қазақстандық салық зандарын түсіндіруге және өткен жылдардың тәжірибесіне сүйене отырып, Компания басшылығы салық органдары бюджетпен есеп айырысудың толықтығын тексеруге құқығы бар барлық салық кезеңдері үшін салықтарды төлеу жөніндегі міндеттемелер толық көлемде көрсетілген деп пайымдайды. Бұл бағалау есептік бағалауға және жорамалдарға негізделген және болашақ оқиғалардың әсеріне қатысты бірқатар кәсіби пікірлерді қалыптастыруды көздеуі мүмкін.

Уақыт өте келе Топтың иелігіне жаңа ақпарат түсі мүмкін, осыған байланысты Топта салықтарды төлеу бойынша қолданыстағы міндеттемелердің барабарлығына қатысты өз пікірін өзгерту қажеттігі туындауы мүмкін. Салықтарды төлеу жөніндегі міндеттемелердің осындей өзгерістері осы пайымдаулар өзгерген кезеңдегі салық сомасына әсер етеді.

(ж) Негізгі құралдар

Тану және бағалау

Негізгі құралдардың обьектілері амортизацияның жинақталған сомасы мен құнсызданудан жинақталған шығындар шегеріле отырып, өзіндік құны бойынша көрсетіледі. Өзіндік құнға тиісті активті сатып алумен тікелей байланысты шығындар кіреді. Өз күштерімен тұрғызылған (салынған) активтердің өзіндік құнына материалдарға арналған шығындар, енбекке ақы төлеуге арналған тікелей шығындар, активтерді мақсатына қарай пайдалану үшін оларды жұмыс жағдайына

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

келтіруге тікелей байланысты барлық басқа шығындар, активтерді бөлшектеуге және жоюға және олар алып отырған учаскені қалпына келтіруге арналған шығындар және қарыздар бойынша капиталдандырылған шығындар кіреді.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

(ж) Негізгі құралдар (жалғасы)

Тану және бағалау (жалғасы)

Егер негізгі құралдардың объектісін құрайтын елеулі компоненттердің ұтымды пайдалану мерзімі әртүрлі болса, олар негізгі құралдардың шоғырландырылған объектілері (елеулі компоненттері) ретінде ескеріледі.

Негізгі құралдар объектісінің істен шығуынан пайда немесе залалдың кез келген сомасы оның істен шығуынан түсken түсімдерді оның баланстық құнымен салыстыру арқылы айқындалады және кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында «өзге кірістер» немесе «өзге шығыстар» жолы бойынша нетто-шамада танылады.

Кейінгі шығындар

Негізгі құралдар объектісінің елеулі құрамдас бөлігін ауыстыруға байланысты шығындар, егер Топ көрсетілген құрамдауышқа байланысты болашақ экономикалық пайда алуы ықтимал және оның құнын сенімді бағалауға болатын жағдайда, осы объектінің баланстық құнын ұлғайтады. Ауыстырылған құрамдауыштың баланстық құны есептен шығарылады. Негізгі құралдардың объектілеріне күнделікті қызмет көрсетуге арналған шығындар пайда болған кездеңігі пайданың немесе залалдың құрамында танылады.

Амортизация

Негізгі құралдардың объектілері олар орнатылған және пайдалануға дайын күннен бастап, ал өз күштерімен тұрғызылған негізгі құралдардың объектілері үшін - объектінің құрылышы аяқталған және оның пайдалануға дайын болған кезінен бастап амортизацияланады. Амортизация активтің есептік қалдық құнын шегере отырып, оның өзіндік құнын негізге ала отырып есептеледі.

Әдетте, негізгі құралдар объектісінің әрбір компоненті оны ұтымды пайдаланудың күтілетін мерзімі ішінде салықтық әдіспен амортизацияланады, өйткені дәл осындағы әдіс активте жасалған болашақ экономикалық пайданы күтілетін тұтыну сипатын неғұрлым дәл көрсетеді және амортизациялық аударымдар кезең ішіндегі пайданың немесе залалдың құрамына енгізіледі. Жалданған активтер екі мерзімнің ең азы: жалға алу мерзімі және Топтың тиісті активтерді жалға алу мерзімінің соңында оған меншік құқығы ауысатынына негізделген сенімділігі болған жағдайларды қоспағанда, активтерді ұтымды пайдалану мерзімі ішінде амортизацияланады. Жер учаскелері амортизацияланбайды.

Есепті және салыстырмалы кезеңдерде негізгі құралдарды ұтымды пайдаланудың күтілетін мерзімдері мынадай болды:

• Фимараттар мен құрылыштар	12-50 жыл;
• Машиналар мен жабдықтар	7-30 жыл;
• Көлік құралдары	5-24 жыл;
• Компьютерлер және перифериялық құрылыштар	5-10 жыл;
• Кеңсе жиһазы және өзге де негізгі құралдар	5-10 жыл.

Амортизация әдістері, ұтымды пайдаланудың күтілетін мерзімдері және негізгі құралдардың қалдық құны әрбір есепті күнгі жағдай бойынша талданады және қажет болған жағдайда түзетіледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

(3) Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Әрбір есепті қүнге Топ өзінің материалдық және материалдық емес активтерінің баланстық құнын құнсыздану белгілерін анықтау мәніне тестілейді. Құнсыздану белгілері болған кезде басшылық өтелетін соманы бағалайды, ол екі шаманың ең үлкені ретінде айқындалады: өткізу бойынша шығындарды және пайдаланудағы құнды шегергендері активтің әділ құны. Баланстық құн өтелетін сомаға дейін азайтылады және құнсызданудан болған залал жыл ішіндегі пайданың немесе залалдың құрамында танылады. Өткен жылдары актив бойынша танылған құнсызданудан болған залал пайдаланудағы активтің құнын немесе сату бойынша шығындарды шегергендері әділ құнды айқындау үшін пайдаланылған есептік бағалауларда өзгерістер туындаған кезде активтің құнсыздануынан бұрын танылған залалдар сомасы шегінде қалпына келтіріледі.

(и) Қаржы құралдары

(i) Тану және бастапқы бағалау

Дебиторлық берешек бастапқыда ол пайда болған кезде танылады. Барлық басқа қаржылық активтер мен міндеттемелер бастапқыда Топ мәні көрсетілген құралдар болып табылатын шарттық қатынастарға кіріскең кезде танылады.

Қаржы активі (егер бұл қаржыландырудың елеулі компоненті жоқ дебиторлық берешек болмаса) немесе қаржылық міндеттеме бастапқыда әділ құн бойынша, ал пайда немесе залал арқылы әділ емес құн бойынша бағаланатын есепке алу объектісі үшін оған мәміле бойынша оны сатып алуға немесе шығаруға тікелей жататын шығындардың сомасы қосылады. Қаржыландырудың елеулі компоненті жоқ дебиторлық берешек бастапқыда мәміле бағасы бойынша бағаланады.

(ii) Жіктеу және кейінгі бағалау

Қаржы активтері

Бастапқы тану кезінде қаржы активі: амортизацияланған құны бойынша, өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құнды бойынша - борыштық құралдар үшін, өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құнды бойынша - үлестік құралдар үшін не пайда немесе залал арқылы әділ құнды бойынша бағаланатын ретінде жіктеледі.

Егер Топ қаржы активтерін басқарудың бизнес-моделін өзгертетін болса ғана, қаржы активтері оларды бастапқы танығаннан кейін қайта жіктеледі және бұл жағдайда ықпал еткен барлық қаржы активтері бизнес-модель өзгергеннен кейінгі бірінші есепті кезеңнің бірінші қуні қайта жіктеледі.

Қаржы активі амортизацияланған құны бойынша, егер ол тәмендегі екі шартқа да жауап берсе және Топтың қалауы бойынша пайда немесе залал арқылы әділ құнды бойынша бағаланатын ретінде жіктелмеген жағдайда ғана бағаланады:

- ол мақсаты шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін активтерді ұстау болып табылатын бизнес-модель шенберінде ұсталады; және
- оның шарттық талаптары негізгі соманың өтелмеген бөлігіне тек негізгі соманы және пайыздарды төлеуді білдіретін ақша ағындарының белгіленген мерзімде туындауын көздейді.

Қаржы активтері - бизнес-модельді бағалау

Топ оның шенберінде актив ұсталатын бизнес-модельдің мақсатына бағалауды қаржы құралдары портфелінің денгейінде жүргізеді, өйткені бұл бизнесі басқару және басшылыққа ақпарат беру тәсілін ең жақсы түрде көрсетеді. Бұл ретте мынадай ақпарат қаралады:

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

(и) Қаржы құралдары (жалғасы)

Қаржы активтері - бизнес-модельді бағалау (жалғасы)

- Осы портфель үшін белгіленген саясат пен мақсаттар, сондай-ақ көрсетілген саясаттардың іс жүзінде қолданылуы. Бұл шартта көзделген пайыздық кірісті алуға, пайыздық мөлшерлемелердің белгілі бір құрылымын қолдауға, қаржылық активтерді өтеу мерзімдерінің осы активтерді немесе қутілетін ақша қаражатының жылыстауын қаржыландыру үшін пайдаланылатын қаржылық міндеттемелерді өтеу мерзімдеріне сәйкестігін қамтамасыз етуге немесе активтерді сату арқылы ақша ағындарын іске асыруға басшылық жасау стратегиясын қамтиды.
- Қоржының нәтижелілігі қалай бағаланады және бұл ақпарат Топ басшылығының назарына қалай жеткізіледі.
- Бизнес-модельдің (және осы бизнес-модель шенберінде ұсталатын қаржы активтерінің) нәтижелілігіне әсер ететін тәуекелдер және осы тәуекелдерді басқару қалай жүзеге асырылады.
- Портфельді басқаруға жауапты менеджерлерге сыйақы қалай жүзеге асырылады (мысалы, бұл сыйақы көрсетілген активтердің әділ құнына немесе шартта көзделген активтер бойынша алғынған ақша қаражатының ағынына байланысты ма).
- Өткен кезеңдердегі қаржы активтерін сатудың жиілігі, көлемі мен мерзімдері, осындай сатудың себептері, сондай-ақ сатудың болашақ деңгейіне қатысты құтулер.

Тануды тоқтату критерийлеріне жауап бермейтін мәмілелердегі қаржы активтерін үшінші тараптарға беру осы мақсат үшін сату ретінде қарастырылмайды және Топ осы активтерді тануды жалғастырады.

Қаржы активтері - шартта көзделген ақша қаражаты ағынының тек қана негізгі сома мен пайыздардың төлемі болып табылатынын бағалау

Осы бағалаудың мақсаттары үшін «негізгі сома» қаржы активін бастапқы тану кезінде оның әділ құны ретінде айқындалады. «Пайыздар» ақшаның уақытша құны үшін, белгілі бір уақыт кезеңі ішінде өтелмеген негізгі сомаға қатысты кредиттік тәуекел үшін және кредиттеуге байланысты басқа негізгі тәуекелдер мен шығындар (мысалы, өтімділік тәуекелі мен әкімшілік шығындар) үшін өтеу ретінде айқындалады, сондай-ақ пайда маржасын қамтиды.

Шартта көзделген ақша ағындары негізгі соманың өтелмеген бөлігіне («SPPI критерийі») тек негізгі сома мен пайыздардың төлемдері болып табылатындығын бағалау кезінде Топ қаржы құралының шарттық талаптарын талдайды. Бұған қаржы активінің шартта көзделген ақша ағындарының мерзімдерін немесе сомасын өзгертуі мүмкін қандай да бір шарттық талапты қамтитынын бағалау қаржы активі талданатын талапты қанағаттандырмайтындей етіп кіреді.

Бағалау жүргізу кезінде Топ:

- ақша қаражаты ағындарының мерзімдерін немесе сомасын өзгертуі мүмкін шартты оқиғалар;
- ауыспалы мөлшерлеме туралы талаптарды қоса алғанда, шартта көзделген купондық мөлшерлемені түзетуі мүмкін талаптар;
- мерзімінен бұрын өтеу және қолданылу мерзімін ұзарту туралы талаптар; және
- Топтың талаптарын келісілген активтерден ақша ағындарымен шектейтін шарттар (мысалы, регресс құқығынсыз қаржы активтері).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

(и) Қаржы құралдары (жалғасы)

Мерзімінен бұрын өтеу туралы шарт, егер мерзімінен бұрын өтеу кезінде төленген сома мәні бойынша негізгі соманың өтелмеген бөлігін және өтелмеген бөлігіне пайыздарды білдірсе және шарттың қолданылуын мерзімінен бұрын тоқтатқаны үшін ақылға қонымды қосымша өтемақыны қамтуы мүмкін болған жағдайда, SPPI критерийіне сәйкес келеді.

Бұдан басқа, егер қаржы активі шартта көрсетілген номиналды сомаға қатысты сыйлықақымен немесе дисконтпен сатып алынса немесе құрылса, мерзімінен бұрын өтеу туралы шарт осы критерийге сәйкес деп қаралады, мерзімінен бұрын өтеу кезінде төленуге тиіс сома мәні бойынша шартта көрсетілген номиналды соманы және шартта көзделген есептелген соманы білдіреді (бірақ төленбеген) пайыздар (және шарттың қолданылуын мерзімінен бұрын тоқтатқаны үшін ақылға қонымды қосымша өтемақыны қамтуы мүмкін); және қаржы активін бастапқы тану кезінде оның мерзімінен бұрын өтеу туралы талаптарының әділ құны елеусіз болып табылады.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері - кейіннен бағалау және пайда мен залал

Бұл активтер кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып амортизацияланған құн бойынша бағаланады. Амортизацияланған құн құнсыздандыру болған залалдар шамасына азайтылады. Пайыздық кіріс, он және теріс бағамдық айырмалар және құнсыздандыру сомасы пайда немесе залалдың құрамында танылады. Тануды тоқтатудан кез келген пайда немесе залал кезең ішіндегі пайданың немесе залалдың құрамында танылады.

Қаржылық міндеттемелер - жіктеу, кейіннен бағалау және пайда мен залалдар

Қаржылық міндеттемелер амортизацияланған құны бойынша немесе пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатындар ретінде жіктеледі. Қаржылық міндеттеме, егер ол саудаға арналған ретінде жіктелсе, пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын ретінде жіктеледі, бұл туынды құрал немесе оны үйім бастапқы тану кезінде өз қалауы бойынша жіктейді. Пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер әділ құн бойынша бағаланады және кез келген пайыздық шығысты қоса алғанда, пайда мен залалдың нетто-шамасы пайда немесе залалдың құрамында танылады. Басқа қаржылық міндеттемелер кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып амортизацияланған құн бойынша бағаланады. Пайыздық шығыс пен он және теріс бағамдық айырмалар пайданың немесе залалдың құрамында танылады. Тануды тоқтату кезінде туындайтын кез келген пайда немесе залал да пайданың немесе залалдың құрамында танылады. Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелердің шарттарын түрлендіру.

(iii) Шарттарды түрлендіру

Қаржы активтері

Егер қаржы активінің талаптары өзгеретін болса, Топ осындағы түрлендірілген актив бойынша ақша қараждаты ағынының айтартлықтай айырмашылығы бар-жоғын бағалайды. Егер ақша қараждатының ағындары өдөуір ерекшеленетін болса («шарттардың елеулі түрленуі»), онда шартта көзделген бастапқы қаржы активі бойынша ақша қараждатының ағындарына құқықтар аяқталды деп есептеледі. Бұл жағдайда бастапқы қаржы активін тану тоқтатылады және жаңа қаржы активі есепте әділ құн бойынша танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

(и) Қаржы құралдары (жалғасы)

Топ шарттардың түрлендірілуі елеулі болып табылатындығына сандық және сапалық бағалау жүргізеді, яғни бастапқы қаржы активі бойынша ақша қаражатының ағындары мен оны алмастырған немесе түрлендірілген қаржы активі бойынша ақша қаражатының ағындары едөүр ерекшеленеді ме. Топ сапалық факторларды, сандық факторларды және сапалық және сандық факторлардың жиынтық әсерін талдай отырып, шарттарды түрлендірудің маңыздылығы мәніне сандық және сапалық бағалау жүргізеді. Егер ақша қаражатының ағындары айтарлықтай ерекшеленетін болса, онда шартта көзделген бастапқы қаржы активі бойынша ақша қаражатының ағындарына құқықтар аяқталды деп есептеледі.

Осы бағалауды жүргізу кезінде Топ ұқсас бойынша қаржылық міндеттемелерді тануды тоқтатуға қатысты нұсқауларды басшылыққа алады.

Топ шарттардың түрлендірілуі мынадай сапалық факторлардың негізінде елеулі болып табылады деген қорытындыға келеді:

- қаржы активі валютасының өзгеруі;
- қамтамасыз ету түрін немесе активтің сапасын арттырудың өзге де құралдарын өзгерту;
- SPPI өлшеміне сәйкес келмеуге әкелетін қаржы активі талаптарының өзгеруі (мысалы, айырбастау шартын қосу).

Егер амортизацияланған құны бойынша бағаланатын түрлендірілген актив бойынша ақша қаражатының ағындары айтарлықтай ерекшеленбесе, онда шарттардың мұндай түрлендірілуі қаржылық активті тануды тоқтатуға алып келмейді. Бұл жағдайда Топ қаржы активінің жалпы баланстық құнын қайта есептейді және жалпы баланстық құнды түзету сомасын пайда немесе залал құрамындағы түрлендіруден пайда немесе залал ретінде таниды. Қаржы активінің жалпы баланстық құны осы қаржы активі бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып дисконтталған қайта қаралған немесе түрлендірілген ақша қаражаты ағындарының көліктілігін құны ретінде қайта есептеледі.

Көліктілігін шығындар мен комиссиялар түрлендірілген қаржы активінің баланстық құнын түзетеді және түрлендірілген қаржы активінің қалған қолданылу мерзімі ішінде амортизацияланады.

Қаржылық міндеттемелер

Топ қаржылық міндеттемені тануды оның талаптары түрлендірілген міндеттеме бойынша ақша қаражаты ағындарының шамасы айтарлықтай өзгеретіндей етіп өзгерген кезде тоқтатады. Бұл жағдайда түрлендірілген талаптармен жаңа қаржылық міндеттеме әділ құн бойынша танылады. Бұрынғы қаржылық міндеттеменің баланстық құнды мен түрлендірілген талаптармен жаңа қаржылық міндеттеменің құнды арасындағы айырма пайда немесе залалдың құрамында танылады.

Егер шарттарды түрлендіру (немесе қаржылық міндеттемені ауыстыру) қаржылық міндеттемені тануды тоқтатуға әкеп соқпаса, Топ талаптарды түрлендіру қаржылық активті тануды тоқтатуға әкеп соқпаган жағдайларда қаржылық активтің жалпы баланстық құндын түзетуге қатысты тәсілмен келісілетін есеп саясатын қолданады, яғни Топ қаржылық міндеттеменің амортизацияланған құндын осындай түрлендіру нәтижесінде (немесе қаржылық міндеттемені ауыстыру), шарттарды түрлендіру (немесе қаржылық міндеттемені ауыстыру) күніне пайданың немесе залалдың құрамында таниды.

Қолда бар қаржылық міндеттемелер бойынша ақша қаражаты ағындары шамасының өзгеруі, егер олар шарттың ағымдағы талаптарының салдары болып табылса, талаптардың түрленімі болып саналмайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

(и) Қаржы құралдары (жалғасы)

Топ сапалық факторларды, сандық факторларды және сапалық және сандық факторлардың жиынтық өсерін талдай отырып, шарттарды модификациялаудың маңыздылығы мәніне сандық және сапалық бағалау жүргізеді. Топ шарттардың түрлендірілуі мынадай сапалық факторлардың негізінде елеулі болып табылады деген қорытындыға келеді:

- қаржылық міндеттеме валютасының өзгеруі;
- қамтамасыз ету түрін немесе міндеттеменің сапасын арттырудың өзге де құралдарын өзгерту;
- айырбастау шартын қосу;
- қаржылық міндеттеменің реттелуін өзгерту.

Сандық бағалау жүргізу мақсаттары үшін, егер бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған алынған комиссиялық сыйақыны шегергендең комиссиялық сыйақыны төлеуді қоса алғанда, жаңа шарттарға сәйкес ақша қаражаты ағындарының келтірілген құны бастапқы қаржылық міндеттеме бойынша қалған ақша қаражаты ағындарының дисконтталған келтірілген құнынан кемінде 10% ерекшеленетін болса, шарттар айтарлықтай ерекшеленеді деп есептеледі. Егер бір борыштық құралды екіншісіне ауыстыру немесе оның шарттарын түрлендіру есепте өтеу ретінде көрсетілсе, онда шеккен шығындар немесе комиссиялар тиісті борыштық міндеттемені өтеуден түскен пайданың немесе залалдың бөлігі ретінде танылады. Егер бір борыштық құралды екіншісіне ауыстыру немесе оның талаптарын түрлендіру есепте өтеу ретінде көрсетілмесе, онда келтірілген залалдар немесе комиссиялар сомасына тиісті міндеттеменің баланстық құны түзетіледі және бұл түзету түрлендірілген міндеттеменің қалған қолданылу мерзімі ішінде амортизацияланады.

(iv) Тануды тоқтату

Қаржы активтері

Топ осы қаржы активі бойынша ақша қаражатының ағынына шартта көзделген құқығынан айырылған сәтте қаржы активін тануды тоқтатады не ол мәмілені жүзеге асыру нәтижесінде шартта көзделген ақша қаражаты ағындарын алу құқығын бергенде, екінші тарапқа іс жүзінде барлық тәуекелдер мен пайдалар берілетін осы қаржы активіне меншік құқығымен байланысты немесе Топтың осы қаржы активіне меншік құқығымен байланысты барлық тәуекелдер мен пайданың елеулі бөлігін сақтамайды, бірақ қаржы активіне бақылауды сақтамайды.

Топ шарттары бойынша қаржылық жағдай туралы есепте танылған активтерді беретін, бірақ бұл ретте берілген активтерге меншік құқығынан туындастын барлық тәуекелдер мен пайдаларды сақтайдын мәмілелер жасайды. Мұндай жағдайларда берілген активтерді тану тоқтатылмайды.

Қаржылық міндеттемелер

Топ ол бойынша шарттық міндеттемелер орындалғанда, жойылғанда немесе тоқтатылғанда қаржылық міндеттемені тануды тоқтатады. Топ сондай-ақ оның шарттары түрлендірілгенде және осында түрлендірілген міндеттеме бойынша ақша ағындарының шамасы айтарлықтай өзгешеленгенде қаржылық міндеттемені тануды тоқтатады және бұл жағдайда туындастын түрлендірілген талаптарға негізделген жаңа қаржылық міндеттеме әділ құн бойынша танылады.

Қаржылық міндеттемені тану тоқтатылған кезде өтелген баланстық құн мен төленген өтеу (кез келген берілген ақшалай емес активтерді немесе өзіне қабылдаған міндеттемелерді қоса алғанда) арасындағы айырма пайданың немесе залалдың құрамында танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)****(и) Қаржы құралдары (жалғасы)****(v) Өзара есепке алу**

Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер Топтың қазіргі сәтте танылған сомаларды өзара есепке алууды жүзеге асыруға зандық қорғаумен қамтамасыз етілген құқығы болғанда және олар бойынша нетто-негізде есеп айырысууды жүргізуге не активті өткізуге және міндеттемені бір мезгілде орындаға ниет білдіргенде ғана өзара есепке алынады және қаржылық жағдай туралы есепте нетто-шамада ұсынылады.

(vi) Тұынды емес қаржы активтерінің құнсыздандыру

Топ амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері бойынша күтілетін кредиттік залалдарға (бұдан әрі - КК3) қатысты шығындарға бағалау резервтерін таниды.

Топ танылатын резерв сомасы 12 айлық күтілетін кредиттік залалдарға тең болатын мынадай құралдарды қоспағанда, бүкіл мерзімге КК3-ға тең сомада шығынға арналған резервтерді бағалайды:

- Кредиттік тәуекелі (яғни қаржы құралының күтілетін қолданылу мерзімі ішінде дефолттың басталу тәуекелі) бастапқы тану сәтінен бастап елеулі түрде жоғарыламаған банк шоттары бойынша қалдықтар.
- Принципалмен есеп айырысу бойынша қалдықтар (дебиторлық берешек және болашақ кезеңдердің шығыстары бойынша кейінге қалдырылған өтейу)

Дебиторлық және өзге де берешекке қатысты шығындарға арналған бағалау резервтері барлық мерзімде күтілетін кредиттік залалдарға тең сомада әрқашан бағаланатын болады.

Бастапқы тану сәтінен бастап қаржы активі бойынша кредиттік тәуекелдің едәүір жоғарылауы орын алғанын бағалау кезінде және КК3-ны бағалау кезінде Топ шамадан тыс шығындарсыз немесе құшжігерсіз орынды және қол жетімді негізделген және расталатын ақпаратты талдайды. Бұл сандықта, сапалық та ақпаратты және өткен тәжірибеге негізделген талдауды қамтиды.

Топ қаржы активі бойынша кредиттік тәуекел, егер ол сатып алушымен құрылышқа арналған шарттардың талаптарында көрсетілген төлемді кейінге қалдыру кезеңіне қарағанда неғұрлым мерзімі өткен болса, едәүір жоғарылағанын жорамал жасайды.

Қаржы активі Топ кепілдікті қамтамасыз етуді іске асыру (ол болған кезде) сияқты шараларды қолданбай, қарыз алушының Топ алдындағы өзінің кредиттік міндеттемелерін толық көлемде өтейі екіталаі болған жағдайларда, дефолт оқиғасы басталған қаржы активтеріне жатқызылады.

Топ борыштық бағалы қағаздың кредиттік рейтингі өлемде жалпы қабылданған «инвестициялық сапа» рейтингінің анықтамасына сәйкес келсе, оның кредиттік тәуекелі төмен деп есептейді. Топ оны Moody's немесе BBB- рейтингтік агенттігінің бағалауы бойынша Baa3 тең немесе жоғары немесе Standard & Poor's рейтингтік агенттігінің бағалауы бойынша жоғары деп қарайды.

Бүкіл мерзімдегі КК3 - бұл қаржы құралының күтілетін қолданылу мерзімі ішінде дефолттың барлық ықтимал оқиғалары нәтижесінде туындастын КК3.

12 айлық КК3 есепті құннен кейін 12 ай ішінде (немесе, егер қаржы құралының күтілетін қолданылу мерзімі 12 айдан аз болса, неғұрлым қысқа кезең) мүмкін болатын дефолт оқиғаларының нәтижесінде туындастын КК3 бөлігін білдіреді.

Ең жоғары кезең КК3 Топ кредиттік тәуекелге ұшыраған, шартта көзделген ең жоғары кезең үшін бағаланғанда қаралады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

(и) Қаржы құралдары (жалғасы)

ККЗ бағалау

Күтілетін кредиттік залалдар кредиттік залалдар ықтималдығын ескере отырып мөлшерленген есептік бағалауды білдіреді. Кредиттік залалдар ақша қаражатының барлық күтілетін толық алынбауының келтірілген құны ретінде бағаланады (яғни шартқа сәйкес Топқа тиесілі ақша ағындары мен Топ алууды күтетін ақша ағындары арасындағы айырма). ККЗ осы қаржы активінің тиімді пайыз мөлшерлемесі бойынша дисконтталады.

Кредиттік-құнсыздандыранған қаржы активтері

Әрбір есепті күнге Топ амортизацияланған құн бойынша кредиттік құнсыздану мәніне көрсетілетін қаржы активтерін бағалайды. Қаржы активі осындай қаржы активі бойынша есептік болашақ ақша ағындарына теріс әсер ететін бір немесе бірнеше оқиға болған кезде «кредиттік құнсыздандыранған» болып табылады.

Қаржы активінің кредиттік құнсыздануын растау, атап айтқанда, мынадай байқалатын деректер болып табылады:

- қарыз алушының немесе эмитенттің едөүір қаржылық қындықтары;
- дефолт немесе төлемді 180 күннен астам мерзімге кешіктіру сияқты шарт талаптарын бұзу;
- Топтың қарызды немесе авансстық төлемді өзге жағдайларда қарамайтын шарттармен қайта құрылымдауы;
- қарыз алушының банкроттығы немесе өзге де қаржылық қайта ұйымдастырылу ықтималдығының пайда болуы; немесе
- қаржылық қындықтар нәтижесінде бағалы қағаздар үшін белсенді нарықтың жоғалуы.

Қаржылық жағдай туралы есепте күтілетін кредиттік залалдарға бағалау резервін ұсыну

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері бойынша шығындарға бағалау резервтері осы активтердің жалпы баланстық құнынан шегеріледі.

Есептен шығару

Қаржы активінің толық баланстық құны Топта қаржы активін толық сомада немесе оның бір бөлігін өтеуді күтүге негіз болмаған кезде есептен шығарылады. Қесіпорындарға қатысты Топ сомаларды өтеудің негізделген күтуперін негізге ала отырып, есептен шығару мерзімдері мен сомалары бойынша жеке бағалауды орындаиды. Топ есептен шығарылған сомалардың айтарлықтай өтелуін күтпейді. Алайда есептен шығарылған қаржы активтері Топтың тиесілі сомаларды өтеуге қатысты рәсімдеріне сәйкестігін қамтамасыз ету мақсатында құқық қолдану обьектісі болып қала береді.

(к) Ақша қаражаты және қысқа мерзімді депозиттер

Қаржылық жағдай туралы есептегі ақша қаражаты мен қысқа мерзімді депозиттер банктердегі және кассадағы ақша қаражатын және өтеу мерзімі 3 ай немесе одан аз, ақша қаражатының белгілі сомасына оңай айырбасталатын және құнның елеусіз өзгеру тәуекеліне ұшырайтын қысқа мерзімді жоғары өтімді депозиттерді қамтиды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

(л) Акционерлік капитал

Жай акциялар

Жай акциялар меншікті капитал ретінде жіктеледі. Жай акциялар мен акцияларға опциондарды шығарумен тікелей байланысты қосымша шығындар меншікті капитал шамасынан шегерім ретінде салық әсерін есере отырып көрсетіледі.

Жарғылық капиталды (меншікті акцияларды) сатып алу, шығару және қайта орналастыру

Капитал ретінде танылған акцияларды сатып алған жағдайда, сатып алуға тікелей қатысты барлық шығындарды қоса алғанда, төленген өтем сомасы салық әсері шегеріле отырып, капитал шамасынан шегеріледі. Сатып алынған акциялар акционерлерден сатып алынған меншікті акциялар ретінде жіктеледі және меншікті акциялар резервінің құрамында ұсынылады. Меншікті сатып алынған акцияларды кейіннен сату немесе қайта орналастыру нәтижесінде тускен сома капиталдың өсімі ретінде танылады, ал осы операцияның нәтижесінде туындастырылған пайдаланудан залал қосымша капиталдың құрамында ұсынылады.

(м) Берілген аванстар

Берілген аванстар құнсыздануға арналған резервті шегергендегі бастапқы құны бойынша есептілікте көрсетіледі. Берілген аванстар мердігерлермен жасалған шарттардың талаптарына сәйкес ұзақ мерзімді ретінде жіктеледі.

Егер берілген аванстарға жататын активтер, тауарлар немесе қызметтер алынбайды деген белгі болса, берілген аванстардың баланстық құны азайтылуға жатады және құнсызданудан болған тиісті залал пайдаланудан залал құрамында көрсетіледі.

(н) Жұмыскерлерге сыйақылар

Қысқа мерзімді сыйақылар

Жұмыскерлерге қысқа мерзімді сыйақыларға қатысты міндеттеменің шамасын айқындау кезінде дисконттау қолданылмайды және тиісті шығыстар жұмыскерлердің қызмет көрсетуіне қарай танылады. Ақшалай сыйлықақыларды төлеудің немесе пайдаға қатысады қысқа мерзімді жоспарының шеңберінде төлеуге күтілетін сомаларға қатысты, егер Топта қолданыстағы заңдық не қалыптастанған практикамен негізделген, жұмыскерлердің бұрын қызмет көрсетуі нәтижесінде туындаған тиісті соманы төлеу жөніндегі міндеттеме болса және осы міндеттеменің шамасын сенімді бағалауға болса, міндеттеме танылады.

Зейнетакы міндеттемелері

Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Топ жұмыскерлердің жалақысының 10%-ы мөлшерінде, бірақ 2023 жылы айна 350 000 теңгеден аспайтын (2022 жылы: 300 000 теңге) жинақтаушы зейнетакы қорларына аударымдар ретінде төлемдерді жүзеге асырады. Зейнетакы қорларына төлемдер жұмыскерлердің жалақысынан ұсталады және олар пайдаланудан залал құрамында өзге де аударымдармен бірге енбекке ақы төлеу жөніндегі жалпы шығыстарға қосылады. Топтың зейнетакы төлемдері бойынша қандай да бір басқа міндеттемелері жоқ.

(о) Болашақ кезеңдердің шығыстары бойынша кейінге қалдырылған өтеу және болашақ өтеу бойынша кейінге қалдырылған кіріс

Бастапқы тану қунінде болашақ кезеңдердің шығыстары бойынша кейінге қалдырылған өтеу Компания алған банктік қарыздар бойынша пайыздық мөлшерлемені білдіретін, одан әрі амортизацияланған құн бойынша ескерілетін, туындаған қынгі мөлшерлемені пайдалана отырып дисконтталған ақша қаражатының болашақ ағындарының келтірілген құнын білдіреді. Басшылықтың бағалауы бойынша қолданылатын мөлшерлеме тапсырыс берушіге тән кредиттік тәуекелді бағалауды көрсетеді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

- (о) **Болашақ кезеңдердің шығыстары бойынша кейінге қалдырылған өтеу және болашақ өтеу бойынша кейінге қалдырылған кіріс (жалғасы)**

Болашақ кезеңдердің шығыстары бойынша кейінге қалдырылған өтеу және болашақ өтеу бойынша тиісті кейінге қалдырылған кіріс ҚР КМ АЖК өтейтін пайда мен залалдағы пайыздар бойынша ағымдағы қаржылық шығыстарды танумен бір мезгілде жүйелі негізде пайдалар мен залалдарда танылады.

Болашақ өтеу бойынша кейінге қалдырылған кірістің одан әрі азауы қаржылық кірістерде пайда мен залал және өзге де жиынтық кіріс туралы есепте бір жылдағы банктік қарыздар бойынша пайыздық шығыстардың сомасына барабар көрсетіледі.

(п) Жалдау

Шартты жасасу сәтінде Топ шарт тұластай немесе оның шоғырландырылған компоненттері жалдау шарты болып табылатындығын бағалайды.

Шарт жалдау шарты болып табылады немесе егер осы шарт бойынша өтеуге айырбасқа белгілі бір уақыт кезеңі ішінде сәйкестендірілген активтің пайдаланылуын бақылау құқығы берілсе, жалдау компонентін қамтиды. Осы шарт бойынша сәйкестендірілген активті пайдалануды бақылау құқығы берілетінін бағалау үшін Топ ХКЕС (IFRS) 16 сәйкес жалдау анықтамасын қолданады.

(i) Топ жалға алушы ретінде

Жалдау құрауышын қамтитын шарттың қолданылуы немесе модификациясы басталған кезде Топ шартта көзделген өтемді жалдаудың әрбір құрауышына оның оқшауланған мәмілесінің салыстырмалы бағасы негізінде бөледі. Алайда, кейір жылжымайтын мүлік обьектілерін жалдау шарттарына қатысты Топ жалдау болып табылмайтын құрауыштарды бөлмеуге және жалдау құрауыштары мен жалдау болып табылмайтын тиісті құрауыштарды жалдаудың бір құрауышы ретінде ескермеуге шешім қабылдады.

Топ пайдалану құқығы нысанындағы активті және жалдау басталған күнгі жалдау бойынша міндеттемені таниды. Пайдалану құқығы нысанындағы актив бастапқыда бастапқы құны бойынша бағаланады, жалдау төлемдерінің шамасына түзетіле отырып, жалдау жөніндегі міндеттеменің бастапқы шамасын құрайтын бастапқы тікелей шығындарға және шығындардың бағалау шамасына ұлғайтылған жалдау басталған күні немесе осындай күнге дейін жасалған базалық активті демонтаждау және орнын ауыстыру, базалық активті немесе участкені қалпына келтіру кезінде туындастырылған жалға алу бойынша алынған ынталандыру төлемдері шегеріле отырып, ол орналасқан жер.

Кейіннен есепке алу кезінде пайдалану құқығы нысанындағы актив жалдау шартына сәйкес базалық активке меншік құқығы Топқа жалдау мерзімі аяқталғанға дейін берілген немесе пайдалану құқығы нысанындағы активтің бастапқы құны Компанияның сатып алу опционын орындауын көрсететін жағдайларды қоспағанда, жалдау басталған күннен бастап жалдау мерзімі аяқталғанға дейін желілік әдіспен амортизацияланады. Мұндай жағдайларда пайдалану құқығы нысанындағы актив негізгі құралдар үшін қолданылатын тәсілді пайдалана отырып айқындалатын базалық активті ұтымды пайдалану мерзімі ішінде амортизацияланады. Бұған қосымша пайдалану құқығы нысанындағы активтің құны ол болған кезде құнсызданудан болатын залалдар шамасына кезең-кезеңімен төмендетіледі, сондай-ақ жалдау бойынша міндеттемеге белгілі бір қайта бағалау жүргізу кезінде түзетіледі.

Жалдау бойынша міндеттеме бастапқыда жалдау шартында салынған пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып дисконттальған жалдау басталған күні төленбеген немесе, егер мұндай мөлшерлемені оңай анықтау мүмкін болмаса, Компанияның қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін пайдалана отырып, жалдау төлемдерінің келтірілген құны бойынша бағаланады. Әдетте, Топ өзінің қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін дисконттау мөлшерлемесі ретінде пайдаланады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

(п) Жалдау (жалғасы)

Топ әртурлі сыртқы көздерден пайыздық мөлшерлемелерді негізге ала отырып, өзінің қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін айқындайды және жалдау шарттары мен жалға алғынған активтің түрін ескеру үшін белгілі бір түзетулер жүргізеді.

Жалдау бойынша міндеттемелерді бағалауға енгізілетін жалдау төлемдері:

- мәні бойынша тіркелген төлемдерді қоса алғанда, тіркелген төлемдерді;
- жалдау басталған күнге индекті немесе мөлшерлемені пайдалана отырып, бастапқыда бағаланатын индекске немесе мөлшерлемеге байланысты ауыспалы жалдау төлемдерін;
- жалға алушы тарату құнының кепілдігі бойынша төлеуі күтілетін сомаларды;
- сатып алу опционын орындау бағасын, егер оған жеткілікті сенімділік болса, осы опционды, жалдау төлемдерін қосымша жалдау кезеңі ішінде, егер оған жеткілікті сенімділік болса, жалдауды ұзартуға арналған опционың Топ жалдауды ұзартудың осы опционын және, Топтың жалға алушы мерзімінен бұрын тоқтатпайтынына жеткілікті сенімділік болған жағдайларды қоспағанда жалдауды мерзімінен бұрын тоқтатқаны үшін айыппұлдарды қамтиды.

Жалдау бойынша міндеттеме тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып амортизацияланған құн бойынша бағаланады. Ол егер индектің немесе мөлшерлеменің өзгеруіне байланысты болашақ жалдау төлемдері өзгерген жағдайда, егер Компания жасаған тарату құнының кепілдігі бойынша төленуге жататын соманы бағалау өзгерсе, егер Топ оның сатып алуға арналған опционды, жалдауды ұзартуға немесе оны тоқтатуға арналған опционды орындастырын-орындаамайтынын бағалауды өзертесе немесе егер мәні бойынша болып табылатын жалдау төлемі қайта қаралатын болса, қайта бағаланады тіркелген.

Жалдау бойынша міндеттеме осылайша қайта қаралған кезде тиісті түзету пайдалану құқығы нысанындағы активтің баланстық құнына қатысты жүргізіледі немесе егер пайдалану құқығы нысанындағы активтің баланстық құны бұрын нөлге дейін азайтылған болса, пайдаға немесе залалға жатқызылады.

Топ құны төмен активтерді жалдау шарттарына және қысқа мерзімді жалдау шарттарына қатысты пайдалану құқығы нысанындағы активтерді және жалдау бойынша міндеттемелерді танымауға шешім қабылдады. Топ осындаш шарттарға сәйкес жүзеге асырылатын жалдау төлемдерін жалдау мерзімі ішінде желілік әдіспен шығыс ретінде таниды.

(р) Меншік иесіне беру үшін ұсталатын активтер

Баланстық құны негізінен меншік иесінің пайдасына бөлу нәтижесінде өтелуі болжанатын айналымнан тыс активтер меншік иесінің пайдасына бөлуге арналған активтер санатына жіктеледі.

Бұл активтер, әдетте, екі шаманың ең азы – активтің баланстық құны және бөлуге арналған шығыстарды шегергенде оның әділ құны бойынша бағаланады.

Материалдық емес активтер мен негізгі құралдар меншік иесінің пайдасына бөлуге арналған активтер санатына жіктелген сәттен бастап амортизацияланбайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

(с) Активтер мен міндеттемелерді қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді ретінде жіктеу

Қаржылық жағдай туралы есепте Топ активтер мен міндеттемелерді оларды айналым/қысқа мерзімді және айналымнан тыс/ұзақ мерзімді сыйныптау негізінде ұсынады. Актив, егер:

- Оны әдettегі операциялық цикл шеңберінде сатуға немесе тұтынуға арналған немесе іске асыру болжанса;
- Ол негізінен сауда мақсаттары үшін ұсталса;
- Оны есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі ай шегінде іске асыру болжанса; немесе
- Ол есепті кезең аяқталғаннан кейін кемінде он екі ай бойы қолданылатын міндеттемелерді өтеу үшін оны айырбастауға немесе пайдалануға шектеулер болған жағдайларды қоспағанда, ақша қаражатын немесе ақша қаражатының баламасын білдіретін болса, айналымдағы актив болып табылады.

Барлық басқа активтер айналымнан тыс активтер ретінде жіктеледі.

Міндеттеме, егер:

- Оны әдettегі операциялық цикл шеңберінде реттеу болжанса;
- Ол сауда мақсаттары үшін басымдықпен ұсталса;
- Ол есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі ай ішінде реттелуге жатса; немесе
- Ұйымның міндеттемені реттеуді есепті кезең аяқталғаннан кейін кемінде он екі айға кейінге қалдыруға сәзсіз құқығы жоқ болса, қысқа мерзімді болып табылады.

Оларға сәйкес ол контрагенттің қалауы бойынша үлестік құралдарды шығару және беру жолымен реттелуі мүмкін міндеттемелердің талаптары осы міндеттеменің жіктелуіне әсер етпейді.

Топ барлық өзге міндеттемелерді ұзақ мерзімді ретінде жіктеиді.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері айналымнан тыс/ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелер ретінде жіктеледі.

(т) Бағалау міндеттемелері

Бағалау міндеттемелері, егер Топтың өткен оқиға нәтижесінде туындаған қазіргі міндеті (зандық немесе практикамен негізделген) болса танылады; осы міндеттемені өтеу үшін талап етілетін экономикалық пайданың кету ықтимал болып табылады және осындай міндеттің сомасына сенімді баға алынуы мүмкін. Егер Топ бағалау міндеттемелерінің кейбір бөлігін немесе барлығын өтеуді алуды көздесе, өтеу шоғырландырылған актив ретінде, бірақ өтеді алу күмәндануға жатпайтын жағдайда ғана танылады. Бағалау міндеттемесіне жататын шығыс өтеді шегере отырып, жиынтық кіріс туралы есепте көрсетіледі. ХКЕС (IAS) 37.14 ХКЕС (IAS) 37.53 ХКЕС (IAS) 37.54 Егер ақшаның уақытша құнының әсері елеулі болса, бағалау міндеттемелері салық салынғанға дейін ағымдағы мөлшерлеме бойынша дисконттады, ол бұл қолданылатындағы кезде нақты бір банкке тән тәуекелдерді көрсетеді міндеттемелер. Егер дисконттау қолданылса, онда бағалау міндеттемесінің үлғаюы уақыт өткен сайын қаржыландыру бойынша шығындар ретінде танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

(у) Шоғырлану негіздері

Жалпы бақылаудағы бизнес бірлестіктері

Бизнесті жалпы бақылаумен біріктіген кезде қосылатын кәсіпорынның есебі қосылатын кәсіпорынның сол қосылу күнгі есебіндегі активтер мен міндеттемелердің баланстық құны бойынша жүргізіледі. Сатып алынатын кәсіпорын үшін берілген өтемнің (ол болған кезде) сатып алу күнгі таза активтердің баланстық құнынан кез келген ауытқуы тікелей капиталда ескеріледі. Бұл ретте жалпы бақылау осындай бірлестікке дейін де, одан кейін де сақталуға тиіс.

Еншілес кәсіпорын

Топ бақылайтын кәсіпорын еншілес кәсіпорын болып табылады. Топ еншілес кәсіпорынды инвестициялау обьектісіне қатысадан түсетін ауыспалы кіріске байланысты тәуекелдерге ұшыраған кезде бақылайды немесе осындай кірісті алуға құқығы бар және осы кірістің шамасына ықпал ету мақсатында осы кәсіпорынға қатысты өз өкілеттіктерін пайдалану мүмкіндігі бар.

Топ қосылу сәтінен бастап еншілес кәсіпорынның пайдасын немесе залалын шоғырландырады.

Шоғырландыру кезінде алғынып тасталатын транзакциялар

Топ ішілік қалдықтар, сондай-ақ топ ішілік операциялардан түсken іске асырылмаған кірістер немесе шығыстар әлиминирленеді.

(ф) Жаңа стандарттар мен түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер

Ағымдағы жылдық шоғырландырылған қаржылық есептілікке алғаш рет қолданылатын (төменде санамаланған) жаңа стандарттар, сондай-ақ ХҚЕС жөніндегі кеңес шығарған стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер Топқа әсер етпейді:

- Міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді ретінде жіктеу - ХҚЕС (IAS) 1 түзетулері;
- ХҚЕС (IFRS) 17 «Сақтандыру шарттары»;
- ХҚЕС (IAS) 8 «Бухгалтерлік бағалауды айқындау» түзетулер;
- ХҚЕС 1 (IAS) және ХҚЕС қолдану жөніндегі № 2 практикалық ұсынымдарға түзетулер - «Есеп саясаты туралы ақпаратты ашу»;
- ХҚЕС (IAS) 12 түзетулері - «Бір операция нәтижесінде туындаитын активтер мен міндеттемелерге байланысты кейінге қалдырылған салық салу».

(х) Шығарылған, бірақ әлі құшіне енбекен стандарттар

Бірқатар жаңа стандарттар мерзімінен бұрын қолдану мүмкіндігімен 2024 жылғы 1 қантардан басталатын жылдық кезеңдер үшін құшіне енеді. Алайда Топ осы қаржылық есептілікті дайындау кезінде жаңа және өзгерілген стандарттарға мерзімінен бұрын көшуді жүзеге асырмады.

Стандарттарға мынадай түзетулер мен түсіндірuler Топтың қаржылық есептілігіне елеулі әсер етпейді деп күтілуде:

- «Өнім берушілерді қаржыландыру туралы уағдаластықтар» (ХҚЕС (IAS) 7 және ХҚЕС (IFRS) 7 түзетулер);
- Кері жалдаумен сату кезінде жалдау бойынша міндеттемелер (ХҚЕС(IFRS) 16 түзетулері);
- «Міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді ретінде жіктеу» және «Ковенанттармен ұзақ мерзімді міндеттемелер» (ХҚЕС (IAS) 1 түзетулері);
- Алмасу мүмкіндігінің болмауы (ХҚЕС (IAS) 21 түзетулері);
- Инвестор мен оның қауымдастыран компаниясы немесе бірлескен кәсіпорны арасында активтерді сату және беру (ХҚЕС 10 және (IAS) 28 түзетулері).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ТҮСІМ

Компания мынадай қызметтер көрсетуден түсім алады:

- мемлекеттік тапсырманы орындау шеңберінде не тартылған инвестициялар есебінен халықаралық және республикалық маңызы бар жалпыға ортақ пайдаланылатын автомобиль жолдарын салуды, реконструкциялауды, жөндеуді және күтіп-ұстауды ұйымдастыру,
- ақылы автомобиль жолдарымен жүріп өту үшін ақы жинау және ақылы автомобиль жолдарының қызметін ұйымдастыру (күтіп ұстау және жөндеу),
- ақылы автомобиль жолдарын күтіп ұстау.

233-мемлекеттік бағдарлама бойынша шарттар, сондай-ақ 003-бағдарлама, 240-бағдарлама және 091-бағдарлама бойынша мемлекеттік тапсырманы орындау туралы шарттар шеңберінде Компания жүргізген ХКЕС (IFRS) 15-ке сәйкес талдауға сәйкес Компания ҚР КМ (тапсырыс беруші) атынан ҚР КМ АЖК (нақты орындаушы) және мердігерлер арасындағы агент болып табылады және шарт бойынша жолдарды салу, реконструкциялау және жөндеу жөніндегі жұмыстарды ұйымдастырғаны үшін алынған комиссиялық сыйақылар сомасын таниды.

Ақылы жолдарды сенімгерлік басқару шарты шеңберінде Компания жүргізген ХКЕС (IFRS) 15-ке сәйкес талдауға сәйкес, Компания ҚР ҚМ ММЖК мен ақылы автомобиль жолдарын пайдаланушылар арасындағы жол участкеріне қатысты агент болып табылады, мұнда Компания барлық тәуекелдерді беретіндіктен, бөгде ұйымдарды тартатын және жолдарды күтіп ұстау мен жөндеуді ұйымдастырғаны және ақы жинағаны үшін алынған комиссиялық сыйақылардың сомасын таниды.

Осы талдау жорамалдарға негізделген және болашақ оқиғалардың әсеріне қатысты бірқатар көсіби пайымдарды қалыптастыруды көздейтін Топ басшылығының елеулі пайымдау саласы болып табылады.

Агент және принципал ретіндегі әрекеттерді қалай ажырату керектігі туралы мәселені шешу кезінде басшылық мынадай факторларды негізге алды:

- Жарғылық капиталына мемлекет жүз пайыз қатысатын компания Қазақстан Республикасының тиімді инфрақұрылымын, оның ішінде көлік-логистика жүйесін дамыту арқылы құру мақсатында құрылды. Компания Автомобиль жолдарын басқару жөніндегі ұлттық оператор болып айқындалған және қазіргі уақытта мемлекетке автомобиль жолдарын реконструкциялауға, жөндеуге күтіп-ұстауға және ақылы жолдардың жүріп-тұруы мен күтіп-ұсталуы үшін ақы жинауға байланысты жобаларды іске асыруға жәрдемдеседі;
- Нақты орындаушы тапсырыс беруші алдындағы шарт бойынша барлық міндеттемелерді орындаудың кепілі болады, Компанияның мердігер дефолт болған жағдайда шарттың орындалуын қамтамасыз ету үшін меншікті қаражаты болмайды;
- Компанияның тапсырыс берушіге автомобиль жолдарын салу, реконструкциялау, жөндеу күтіп ұстау жөніндегі қызметтерді тікелей ұсыну үшін жеткілікті ресурстары жоқ;
- Компания көрсетілетін қызметтерді сату бағасын өзгерте алмайды;
- Компания кезең ішінде басқару және операциялық шығыстарды өтеуді қамтитын көрсетілген қызметтер актілері негізінде өтемақы алады;
- Компания нақты орындаушы беретін қызметтердің құнына ықпал ете алмайды, бұл ретте Компания техникалық-экономикалық негіздемені және жобалау-сметалық құжаттаманы өзірлеуге қатысады, сондай-ақ мердігерлік ұйымды таңдауды Компания тапсырыс берушіні тартпастан жүзеге асырады; және

Мердігерлік ұйымдар орындаған жұмыстарды өтеуді Компания толық көлемде беруге тиіс.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ТҮСІМ (ЖАЛҒАСЫ)**

Мың тенге	2023 ж.	2022 ж.
Принципалдан алынған жолдарды салу мен жөндеуді үйымдастыру және басқару бойынша шығыстарды өтеу	420 126 636	223 676 078
Ақылы жолдарды басқару және күтіп ұстау жөніндегі шығыстарды төлемеки жинаудан түскен қаражат есебінен өтеу	19 154 686	15 966 039
Өзге де түсімдер	104 450	-
Жолдарды салу мен жөндеуді үйымдастыру және басқару бойынша шығыстар	(393 546 991)	(220 595 132)
Ақылы жолдар қызметін үйымдастыру және басқару бойынша қызмет көрсетуге байланысты шығыстар	(6 477 273)	(5 774 566)
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім	39 361 508	13 272 419

Төменде қызмет түрлері бойынша түсімді ашу берілген:

Мың тенге	2023 ж.	2022 ж.
Жолдарды салу мен жөндеуді үйымдастыру және басқару жөніндегі және ақылы жолдарды басқару жөніндегі қызметтерден түскен түсім	26 579 645	3 080 946
Ақылы жолдарды ұстау жөніндегі қызметтерден түскен түсім	12 677 413	10 191 473
Өзге де түсімдер	104 450	-
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім	39 361 508	13 272 419

Принципал атынан келтірілген шығыстар мыналарды қамтиды:

Мың тенге	2023 ж.	2022 ж.
233-бағдарлама бойынша берілген шоттардың сомасы	229 236 652	71 193 780
003, 091-бағдарлама бойынша 108, 109-кіші бағдарламалар бойынша берілген шоттардың сомасы)	188 552 440	150 003 058
091-бағдарлама және 102-кіші бағдарлама бойынша берілген шоттардың сомасы	2 279 342	2 224 386
240-бағдарлама бойынша берілген шоттардың сомасы	58 202	254 854
420 126 636	223 676 078	

Компания қызметтерін жалғыз сатып алушы Принципал болып табылады. 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша алынған ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді аванстар 99 977 011 мың тенгени (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 127 194 235 мың тенге) құрады. 2023 жыл ішінде Принципалдан алынған аванстар сомасы 88 279 105 мың тенгени құрады (2022 жыл ішінде - 91 522 032 мың тенге).

Топ өз қызметін жүзеге асыратын географиялық нарық Қазақстан Республикасы болып табылады.

Топ негізінен республикалық маңызы бар инвестициялық жобаларды іске асыру жөніндегі, сондай-ақ республикалық маңызы бар автомобиль жолдарында жөндеу жұмыстарын үйимдастыру және орындау жөніндегі жұмыстарды үйимдастыру жөніндегі мемлекеттік тапсырмалар шенберінде қызметтерді орындаады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**5. ӨЗІНДІК ҚҰН**

<i>Мың тенге</i>	2023 ж.	2022 ж.
Жалақы	(17 211 725)	(4 730 876)
Шикізат және материалдар	(8 037 915)	(1 194 082)
Қосалқы мердігерлік жұмыстар	(900 270)	-
Әлеуметтік салық және әлеуметтік аударымдар	(1 803 714)	(409 075)
Коммуналдық қызметтер	(522 385)	(212 086)
Қысқа мерзімді жалдау	(478 920)	(468 489)
Жөндеу және қызмет көрсету	(636 834)	(237 976)
Тозу және амортизация	(1 118 600)	(204 692)
Күзет қызметтері	(153 249)	(118 842)
Іссапар шығыстары	(397 154)	(121 755)
Нотариустың қызметтері	(298 906)	(17 718)
Жол таңбаларын салу жөніндегі жұмыстар	(375 794)	-
Мәмілелерді сүйемелдеу жөніндегі қызметтер	(457 517)	-
малдан қоршау орнату жөніндегі жұмыстар	(109 848)	-
Басқалары	(3 008 155)	(2 896 523)
	(35 510 986)	(10 612 114)

Компания шеккен және Принципалға қайта шығарылған шығыстар сомасы 4-ескертпеде ашылған.

6. ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР

<i>Мың тенге</i>	2023 ж.	2022 ж.
Жалақы	(2 557 244)	(1 670 979)
Әлеуметтік салық және әлеуметтік аударымдар	(209 711)	(159 021)
Қысқа мерзімді жалдау	(102 367)	(138 363)
Тозу және амортизация	(79 102)	(49 616)
Мүшелік жарналар	(65 051)	(23 715)
Консультанттардың қызметтері	(46 845)	(66 364)
Іссапар шығыстары	(46 599)	(17 787)
Коммуналдық қызметтер	(42 934)	(7 262)
Материалдар	(36 668)	(48 378)
Байланыс қызметтері	(16 309)	(15 502)
Табыс салығынан басқа салықтар	(14 732)	(8 830)
Банк қызметтері	(11 039)	(10 463)
Басқалары	(299 780)	(64 795)
	(3 528 381)	(2 281 075)

7. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес корпоративтік табыс салығының мөлшерлемесі 20%-ды құрайды. 2023 және 2022 жылдардағы корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар мыналарды білдіреді:

<i>Мың тенге</i>	2023 ж.	2022 ж.
<i>Ағымдағы табыс салығы</i>	634 536	249 431
<i>Кейінге қалдырылған табыс салығы</i>	(1 740 352)	2 948 032
<i>Табыс салығы бойынша шығыс/(унемдеу) жиыны</i>	(1 105 816)	3 197 463

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

Корпоративтік табыс салығының белгіленген мөлшерлемесі бойынша табыс салығы бойынша теориялық шығыстар мен табыс салығы бойынша шығыстар арасындағы салыстыру:

Мың тенге	2023 ж.	2022 ж.
Салық салынғанға дейінгі пайда (запал)	18 762 053	(14 682 615)
Заңмен белгіленген 20% мөлшерлеме бойынша салық/(Корпоративтік табыс салығы бойынша үнемдеу)	3 752 411	(2 936 523)
Өткен кезеңдер үшін қосымша есептеу	30 891	81 373
Әзге де тұрақты айырмашылықтарды өтеу	-	961
Әзге де тұрақты айырмалар	(1 220 544)	534 371
Қайта құрумен сенімгерлік басқару шарты бойынша өтеу	-	(61 699)
Танылмаган салық шығындарындағы өзгерістер	(3 668 574)	5 578 980
Табыс салығы бойынша шығыс/(үнем)	(1 105 816)	3 197 463

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері мыналарға жатады:

Мың тенге	Кейінге қалдырылған салық активтері/(міндеттемелер)			Уақытша айырмашылықтарын өзгерту	
	2023 ж.	2022 ж.	2021 ж.	2023 ж.	2022 ж.
Кейінге қалдырылған салық активтері:					
Болашақ кезеңдердің кірістері	2 945 772	2 751 365	2 309 744	194 407	441 621
Қорлар	794 529	562 317	197 910	232 212	364 407
Болашақ өтеу бойынша кейінге қалдырылған кіріс	38 920 263	30 498 223	23 174 702	8 422 040	7 323 521
Жиыны	42 660 564	33 811 905	25 682 356	8 848 659	8 129 549
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері:					
Болашақ кезеңдердің шығыстары бойынша кейінге қалдырылған өтеу	(42 027 433)	(34 661 959)	(23 914 339)	(7 365 474)	(10 747 620)
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтер	(236 826)	(270 966)	(134 790)	34 140	(136 176)
Еншілес кәсіпорынның нетто міндеттемелері	(504 930)	-	-	(12 689)	
Әтелетін қаржыландауры бойынша шығыстар	(1 730 351)	(1 966 067)	(1 772 282)	235 716	(193 785)
Жиыны	(44 499 540)	(36 898 992)	(25 821 411)	(7 108 307)	(11 077 581)
Таза салық міндеттемелері	(1 838 976)	(3 087 087)	(139 055)		
Уақыт айырмашылықтарын өзгерту		-	-	1 740 352	(2 948 032)

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**7. ТАБЫС САЛЫҚЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (ЖАЛҒАСЫ)**

Кейінге қалдырылған салық активтері мынадай баптарға қатысты танылмаған:

<i>Мың теңгемен</i>	<i>2023 ж.</i>	<i>2022 ж.</i>
Салықтық залалдар	4 701 029	8 369 603

Салықтық залалдарды есепке алу мерзімі 2024-2033 жылдары аяқталады. Осы баптарға қатысты Топтың осы салықтық пайданы пайдалануы мүмкін болашақ салық салынатын пайданы алуы ықтимал болмауына байланысты кейінге қалдырылған салық активтері танылмаған. Бұдан басқа, өткен жылдардағы танылмаған салық шығындарының бір бөлігі мерзімінің өтуіне байланысты толық есептен шығарылды.

8. ӨЗГЕ ДЕ КІРІСТЕР МЕН ШЫҒЫСТАР

<i>Мың теңгемен</i>	<i>2023 ж.</i>	<i>2022 ж.</i>
Өзге де кірістер		
Айыппұлдар мен өсімпұлдар бойынша кірістер	140 995	778 236
Кредиторлық берешекті есептен шығарудан түскен кірістер	281 809	90 149
Тендерлік өтінімдерді орындағаны үшін өндіріп алушан түсетін кірістер	676	34 467
Мемлекеттік баждарды және өзге де сот шығыстарын өтеу	48 429	3 551
Залалды өтеу бойынша кірістер, оның ішінде сақтандыру тәлемдері	13 705	30 255
Жол-құрылыс техникасының қызметтері	-	-
Өзге де кірістер	326 991	40 041
Өзге кірістердің жиыны	812 605	976 699

Өзге де шығыстар

Берілген аванстар мен дебиторлық берешектің құнсыздануына резерв құры бойынша шығыстар (11,14-ескертпелер)	(3 410 919)	(3 586 331)
Өтімді емес қорларды есептен шығару	(157 969)	
Мемлекеттік баж	(29 499)	
Сот шығындары	(54 417)	(774 894)
Айыппұлдар, өсімпұлдар	(53 211)	(2 042)
Мүшелік жарналар	(54 460)	
Өзге де шығыстар	(559 093)	(105 264)
Өзге шығыстар жиыны	(4 319 568)	(4 468 531)

2023 және 2022 жылдардағы айыппұлдар мен өсімпұлдар бойынша кірістер шарттардың талаптарын бұзғаны үшін есептелген айыппұлдар мен өсімпұлдар, жолдарды салу мен жөндеуді үйімдастыру және басқару жөніндегі және ақылы жолдарды басқару жөніндегі көрсетілетін қызметтерге жататын шарттардың орындалуын қамтамасыз етуді өндіріп алу арқылы ұсынылған.

2023 және 2022 жылдар ішінде сот шығындары бойынша шығыстар негізінен сот шешіміне сәйкес жол салу және жөндеу шарттары бойынша мердігерлерге өтемдерді қамтыды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**8. ӨЗГЕ ДЕ КІРІСТЕР МЕН ШЫҒЫСТАР (ЖАЛҒАСЫ)**

2023 жылы берілген дебиторлық берешек пен аванстардың құнсыздануына резервті есептеудегі негізгі өзгеріс 2 868 201 мың теңге сомасында ақылды жолдар бойынша және 200 000 мың теңге сомасында «Асыл-Жас» ЖШС берген аванстардың құнсыздануына дебиторлық берешек бойынша резервті есептеу болды.

2022 жылы Компания «К-Дорстрой» АҚ берген аванстардың құнсыздануына және ақылды жолдарды пайдаланушылардың тиісінше 2 509 027 мың теңге және 1 077 304 мың теңге мөлшеріндегі саудалық дебиторлық берешегіне қосымша резерв таныды.

9. ҚАРЖЫЛЫҚ КІРІСТЕР МЕН ШЫҒЫСТАР

<i>Мың теңгемен</i>	2023 ж.	2022 ж.
Қаржылық кірістер		
Пайыздық шығыстарды өтеу	39 218 606	24 500 440
Қысқа мерзімді депозиттер бойынша пайыздық кірістер	4 748 328	1 219 593
Комиссиялар бойынша дисконт амортизациясы (21-ескертпе)	758 133	518 837
Өзге де қаржылық кірістер	17 741	14 645
Қаржылық кірістердің жиыны	44 742 808	26 253 515

Қаржылық шығыстар		
Пайыздық шығыстар (17-ескертпе)	(42 173 052)	(26 859 332)
Комиссиялар бойынша дисконт амортизациясы (17-ескертпе)	(758 132)	(520 146)
Өзге де қаржылық шығыстар	(383 312)	-
Қаржы шығыстарының жиыны	(43 314 496)	(27 379 478)
	1 428 312	(1 125 963)

2016 - 2023 жылдары Компания 233-бағдарлама бойынша жобаларды қаржыландыру мақсаттары үшін банктік қарыздар алды (1 (б), 17-ескертпелер). Сенімгерлік басқару шарттарының талаптарына сәйкес Компанияның сенімгерлік басқару жөніндегі қажетті шығыстарды, пайыздар бойынша және қарызға қызмет көрсету жөніндегі шығыстарды, төлем жүргізу кезінде туындаітын бағамдық айырманы өтетуге құқығы бар. Компания пайыздық шығыстарды өтеуден түсken кірісті тану арқылы шығыстарды өтеу сәтінде есептеу әдісімен өтеуді таниды. Банк қарыздарының негізгі борышы бойынша бағамдық айырмалар бойынша шығыстарды өтеу Принципал қабылдаған жұмыстарға қатысты танылған Принципалдан дебиторлық берешек бойынша бағамдық кірістің пайда болуына қарай танылады.

10. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР

	Жер	Пайдалану құқығындағы үйлер мен ғимараттар және активтер	Машиналар, жабдықтар және беру құрылғылары	Пайдалану құқығындағы көлік және активтер	Компьютерлер	Басқалар	Жиыны
Мың тенге							
Бастапқы құны							
2021 жылғы 31 желтоқсанға қалдық	65 646	754 661	1 754 462	260 004	215 942	73 339	3 124 054
Тұсімдер	-	-	4 543	154 745	17 368	2 911	179 567
Істен шығу	-	-	-	(7 416)	(4 225)	(647)	(12 288)
2022 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	65 646	754 661	1 759 005	407 333	229 085	75 603	3 291 333
Тұсімдер	-	63 729	1 171 619	1 381 871	112 657	32 029	2 761 905
«ҚАЖсервис» ЖШС-не бақылауды сатып алу	839 126	1 724 372	10 836 721	13 345 785	110 754	48 410	26 905 168
Істен шығу	-	-	(591 458)	(270 111)	(16 121)	(38 347)	(916 037)
2023 жылғы 31 желтоқсанға қалдық	904 772	2 542 762	13 175 887	14 864 878	436 375	117 695	32 042 369
Амортизация және құнсыздандыдан болған залалдар							
2021 жылғы 31 желтоқсанға қалдық	-	(194 094)	(1 176 663)	(142 091)	(111 489)	(56 971)	(1 681 308)
Есептеген	-	(44 388)	(135 435)	(25 222)	(30 280)	(7 474)	(242 799)
Істен шығу	-	-	-	7 416	4 225	647	12 288
2022 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	-	(238 482)	(1 312 098)	(159 897)	(137 544)	(63 798)	(1 911 819)
Есептеген	-	(68 851)	(520 762)	(526 100)	(40 693)	(7 646)	(1 164 052)
«ҚАЖсервис» ЖШС-не бақылауды сатып алу	-	(1 199 867)	(7 493 090)	(7 918 559)	(83 364)	(38 914)	(16 733 794)
Істен шығу	-	-	591 458	270 111	14 571	13 639	889 779
2023 жылғы 31 желтоқсанға қалдық	-	(1 507 200)	(8 734 492)	(8 334 445)	(247 030)	(96 719)	(18 919 886)
Балансстық құн							
2022 жылғы 1 қаңтарға	65 646	560 567	577 799	117 913	104 453	16 368	1 442 746
2022 жылғы 31 желтоқсанға	65 646	516 179	446 907	247 436	91 541	11 805	1 379 514
2023 жылғы 31 желтоқсанға	904 772	1 035 562	4 441 395	6 530 433	189 345	20 976	13 122 483

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша толық амортизацияланған негізгі құралдардың бастапқы құны 6 220 364 мың тенгені құрады (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 295 108 мың тенге).

2023 және 2022 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың кепілге негізгі қаражаты болған жоқ.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**11. БЕРІЛГЕН АВАНСТАР**

2023 және 2022 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша берілген аванстар төмендегідей берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
233-бағдарлама бойынша берілген аванстар	161 812 313	241 776 140
003 және 091-бағдарламалар бойынша берілген аванстар	445 857	5 840 073
Берілген аванстардың құнсыздануына арналған резерв	(445 857)	(5 840 073)
Берілген үзақ мерзімді аванстардың жиыны	161 812 313	241 776 140
233-бағдарлама бойынша берілген аванстар	54 555 589	85 655 695
003 және 091-бағдарламалар бойынша берілген аванстар	16 588 849	14 358 522
Берілген өзге қысқа мерзімді аванстар	1 190 453	6 340
Берілген аванстардың құнсыздануына арналған резерв	(3 058 592)	(2 539 668)
Берілген қысқа мерзімді аванстардың жиыны	69 276 299	97 480 889
Берілген аванстардың барлығы	231 088 612	339 257 029

Берілген аванстар жолдарды реконструкциялау, көгалдандыру, күтіп ұстау, ағымдағы және құрделі жөндеу үшін қызмет көрсетушілерге төленген сомалармен ұсынылған. Топ, егер өнім берушілердің тиісті жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді орындау мерзімі бір жылдан астам болса, өнім берушілерге жұмыстар мен көрсетілетін қызметтер үшін берілген аванстарды үзақ мерзімді ретінде жіктейді.

Берілген аванстардың құнсыздануына арналған резервтегі өзгерістер мыналар болып берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2023 жыл	2022 жыл
Жыл басына	8 379 741	5 870 714
Жыл ішіндегі өзгеріс (8-ескертпеле)	169 360	2 509 027
Есептен шығару	(5 044 652)	-
Жыл соына	3 504 449	8 379 741

12. ӨЗГЕ ДЕ ҮЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР

<i>Мың теңгемен</i>	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Өтелетін қаржыландыру бойынша шығыстар	8 651 755	9 830 335
Өзге де үзақ мерзімді активтер	261 931	87 173
Жиыны	8 913 686	9 917 508

Қаржыландыру бойынша шығыстар 233-бағдарлама бойынша инвестициялық жобаларды қаржыландыру мақсаттары үшін алынған банктік қарыздар бойынша тиімді пайыздық мөлшерлеменің бір бөлігі болып табылатын комиссияларды төлеу бойынша болашақ шығындармен берілген. ҚР КМ АЖК-нен осы шығындарды өтеу ҚР ҚМ ММЖК-мен жасалған сенімгерлік басқару шарттарында көзделген (9, 17-ескертпелер).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**13. ПАЙДАЛАНЫЛУЫ ШЕКТЕЛГЕН АҚША ҚАРАЖАТЫ**

Мың тенге	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
ҚР КМ АЖК алынған, пайдаланылуы шектелген ақша қаражаты	802 038	412 825
Пайдаланылуы шектелген қысқа мерзімді ақша қаражаты	802 038	412 825

ҚР КМ АЖК-нен 2023 және 2022 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша алынған, пайдалануға шектелген ақша қаражаты 003-бағдарламасы, 091-бағдарламасы және 240-бағдарламасы бойынша мемлекеттік тапсырманы орындау бойынша жұмыстарды үйімдастыру бойынша қызметтерді көрсету шеңберінде алынған ақша қаражатын білдіреді және құрылым жөніндегі жұмыстарды қаржыландыру мақсатында мердігерлік үйімдардың есеп шоттарына аударуға жатады.

14. САУДАЛЫҚ ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

Мың тенге	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Принципалдан дебиторлық берешек	761 856 425	564 819 098
Ақылды жолдарды пайдаланушылардың дебиторлық берешегі	6 444 466	5 300 992
Басқа дебиторлық берешек	688 978	354 386
Күнсиздануға арналған резерв	(4 735 259)	(1 336 639)
Дебиторлық және өзге де берешек жиыны	764 254 610	569 137 837
Ұзақ мерзімді белім	694 223 623	536 180 633
Ағымдағы белік	70 030 987	32 957 204
Дебиторлық және өзге де берешек жиыны	764 254 610	569 137 837

2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша дебиторлық берешек ҚР КМ АЖК жолдарды қайта жаңартуды үйімдастыру бойынша сенімгерлік басқару шарттары, республикалық маңызы бар инвестициялық жобаларды дамытуды үйімдастыру бойынша мемлекеттік қызметтер көрсету шарттарының мемлекеттік тапсырманы орындау нысанында республикалық маңызы бар автомобиль жолдарын жөндеу жұмыстары мен күтіп-ұстау жөніндегі жұмыстарды көрсету жөніндегі шарттар шеңберінде қызмет көрсеткені үшін дебиторлық берешектен тұрады, оның ішінде дисконтты еске отырып 10 862 039 мың тенге мөлшерінде орындалған жұмыстар мен көрсетілген қызметтер үшін 5% ұстап қалу бойынша берешектен (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 11 426 127 мың тенге) тұрады.

Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек, ең алдымен, Компанияның 233-бағдарламалар және орындалған жұмыстардың тиісті актілері қабылданды ҚР КМ АЖК, бірақ шығыстарды өтеуге арналған шоттар есепті қунге өлі шығарылмаған. Тапсырыс берушімен жасалған шарттарда осы берешекті өтеу мерзімі көрсетілмеген, Компания оны талап ету бойынша өтеуге жатады деп есептейді. Компания банк қарыздары бойынша негізгі борышты төлеу бойынша міндеттемелер туындаған сәтте шығыстарды өтеуге шоттар қоятын болады, 17-ескертпені қаранды. Банк қарыздары шарттарының талаптарына сәйкес Компанияға шарттарға қол қойылған күннен бастап 5 жыл ішінде жеңілдікті кезең берілді. Осыған байланысты Компания 2023-2039 жылдар кезеңінде ұзақ мерзімді дебиторлық берешекті өтеуді күтуде.

Күнсиздануға арналған резервтің өзгеруі былайша берілген:

Мың тенге	2023 жыл	2022 жыл
Жыл басына	1 336 639	259 335
Есептен шығару	(164 527)	-
Бақылауға өту сәтіндегі «ҚАЖсервис» ЖШС резерві	321 589	-
Жыл ішіндегі өзгеріс (8-ескертпеле)	3 241 558	1 077 304
Жыл соңына	4 735 259	1 336 639

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**15. АҚША ҚАРАЖАТЫ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ БАЛАМАЛАРЫ**

Мың тәңгемен	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Банк шоттарындағы қалдықтар	43 183 449	42 090 143
Жолдағы ақша қаражаты	8 588	6 565
Кассадағы ақша қаражаты	324 527	72 221
	43 516 564	42 168 929

Банк шоттарындағы қалдықтар ағымдағы шоттар мен овернайт депозиттерін білдіреді. Топтың кредиттік, валюталық және пайыздық тәуекелдерге ұшырауы туралы ақпарат және қаржы активтеріне қатысты сезімталдықты талдау 24-ескертпеде ашылған.

16. МЕНШІКТІ КАПИТАЛ

Компанияның жарияланған акцияларының саны 2023 жылғы 01 қаңтардағы жағдай бойынша номиналдық құны 2 394 850 теңге мөлшерінде 1.000 дана жай акцияны және номиналдық құны 1 теңге мөлшерінде 815 акцияны құрады. 2023 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша Жалғыз акционер төлемеген Компанияның жарияланған акцияларының саны номиналдық құны 1 000 теңге мөлшеріндегі жай акциялардың 2 342 780 данасын құрады.

«ҚазАвтоЖол» ҰК» АҚ Директорлар кеңесінің 13.03.2023 жылғы № 90/23 шешімімен «ҚазАвтоЖол» ҰК» АҚ жарияланған акциялар санын үлгайту туралы» ҚР Индустрія және инфрақұрылымдық даму министрінің 24.02.2023 жылғы № 120 бүйріғын орындау үшін 25 421 070 дана жай акцияларды бір жай акциясы үшін 1000 теңге бағасымен Жалғыз акционердің акцияларды басымдықпен сатып алу құқығын іске ассыру және «Қазақавтожол» ЖШС жарғылық капиталындағы мемлекеттік қатысу үлесінің 100 пайызын орналастырылатын акцияларды төлеуге беру жолымен өткізу шешілді.

Осылайша, 2023 жылғы 31 желтоқсанда жарияланған және орналастырылған акциялардың саны номиналдық құны 1 000 теңге мөлшеріндегі 27 763 850 дана жай акцияны құрады.

Дивидендер

2023 және 2022 жылдары Компания дивидендер есептемеген және төлемеген.

Капиталды басқару

Директорлар Кеңесінің саясаты кредиторлардың сенімін сақтау және Топтың үздіксіз қызметтің қамтамасыз ету үшін капиталдың тұрақты базасын қолдауға бағытталған.

Топтың капиталды басқару жөніндегі ресми саясаты жоқ, алайда басшылық Топтың операциялық және стратегиялық қажеттіліктерін қанагаттандыру үшін, сондай-ақ кредиторлардың сенімін қолдау үшін жеткілікті деңгейде капиталды қолдау жөнінде шаралар қабылдайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛФАСЫ)**17. БАНК ҚАРЫЗДАРЫ**

Автомобиль жолдарын қайта жаңарту жөніндегі жобаларды қаржыландыру үшін Компания халықаралық қаржы институттары мен банктерді қаржыландыруды тартады (сондай-ақ 1 (б) ескертпесін қараңыз).

Қазақстан Республикасының Үкіметі қарыздардың барлық шарттары бойынша кепіл болып табылады.

2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қарыздар бойынша берешек тәменде берілген:

Мың тенге	Валюта	Пайыздың атаулы мөлшерлемесі	Өтеу жылы	2023 жылғы 31 желтоқсан	
				Номиналды құны	Балансстық құны
Қытайдың ЭксИм Банкі	АҚШ долл.	2%	2038 ж. дейін	726 420 842	723 179 828
ЕҚДБ	АҚШ долл.	SOFR + 1% базалық мөлшерлемесі ҚРҰБ * + 1% деректері бойынша жылдық инфляция	2034 ж. дейін 2039 ж. дейін	46 799 348 112 061 137	45 391 138 109 685 356
ЕҚДБ	Тенге		2039 ж. дейін	50 363 990	50 259 869
АДБ	Тенге	14,65% - 16,57%	2039 ж. дейін	9 514 632	9 514 632
Төленетін пайыздар					
Жиыны				945 159 949	938 030 823
Оның ішінде:					
Ұзақ мерзімді бөлім					860 453 687
Қысқа мерзімді бөлім					77 577 136
Жиыны					938 030 823

Мың тенге	Валюта	Пайыздың атаулы мөлшерлемесі	Өтеу жылы	2022 жылғы 31 желтоқсан	
				Номиналды құны	Балансстық құны
Қытайдың ЭксИм Банкі	АҚШ долл.	2%	2038 ж. дейін	733 981 563	730 940 930
ЕҚДБ	АҚШ долл.	ЛИБОР 6 ай + 1% ҚРҰБ * + 1% деректері бойынша жылдық инфляция	2034 ж. дейін 2039 ж. дейін	36 318 990	35 369 143
ЕҚДБ	Тенге		2039 ж. дейін	68 877 620	67 600 402
АДБ	Тенге	10,98% - 14,65%	2039 ж. дейін	32 385 543	32 335 870
Төленетін пайыздар				8 860 093	8 860 093
Жиыны				880 423 809	875 106 438
Оның ішінде:					
Ұзақ мерзімді бөлім					819 926 187
Қысқа мерзімді бөлім					55 180 251
Жиыны					875 106 438

* ҚРҰБ - Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛФАСЫ)**17. БАНК ҚАРЫЗДАРЫ (ЖАЛФАСЫ)**

Қаржылық қызметтен түсетін міндеттемелер мен ақша ағындарының өзгерістерін салыстыру тәменде берілген:

Мың тенге	2023 ж.	2022 ж.
Жыл басындағы қалдық	875 106 438	769 847 965
Топтың банктік шоттарына қарыз қаражатын тарту	17 978 447	10 000 000
Негізгі борышты өтеу	(45 007 244)	(19 736 200)
Төленген пайыздар	(38 194 141)	(24 605 475)
Қаржы қызметтінен ақша ағындарына байланысты		
өзгерістердің жиыны	(65 222 938)	(34 341 675)
Қызметтерді жеткізушілерге тікелей аударылған қарыз қаражатын тарту, оның ішінде:	106 143 816	60 161 296
кредиторлық берешекті өтеу есебіне	102 201 677	41 730 977
берілген ұзақ мерзімді аванстар түрінде	3 942 139	18 430 319
Шетел валюталарының айырбас бағамдарының өзгеруінен түскен пайда	(15 387 111)	53 483 131
Комиссиялар бойынша дисконт есептеу	(2 656 156)	(1 423 757)
Комиссиялар бойынша дисконт амортизациясы (9-ескертпеле)	758 132	520 146
Пайыздық шығыстар (9-ескертпеле)	39 288 642	26 859 332
Жыл соңындағы қалдық	938 030 823	875 106 438

Қалған өтеу мерзімдері және дисконталмаған төлемдер сомалары туралы ақпарат 24-ескертпеде берілген.

18. САУДАЛЫҚ ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

Мың тенге	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Көрсетілген қызметтер үшін	26 814 683	8 702 464
Тауар-материалдық қорлар үшін	591 775	2 782 690
Негізгі құрал-жабдықтар үшін	-	135
Меншік иесіне беру үшін ұсталатын активтерді қоса алғанда, ақылы жолдарды сенімгерлік басқару шарты бойынша берешек	7 742 552	8 331 720
Кредиторлық және өзге де берешек жиыны	35 149 010	19 817 009

Сенімгерлік басқару шарттары бойынша берешек

Сенімгерлік басқару шарттары шенберінде Компанияның мынадай операциялары болды:

Мың тенге	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Жыл басындағы берешек	136 803	69 991
Компанияның есептелген сыйақысы	(61 372)	(34 201)
Таза кірісті төлеу	(136 803)	(69 991)
Меншік иесіне беру үшін активтерді сатып алу	(3 184 394)	(6 594 909)
Активтерді пайдалану құқығы	(2 615 289)	-
Ұзақ мерзімді активтер үшін алдын ала төлем	(982 143)	-
Табыс	31 326 971	24 737 257
Өзіндік құн	(18 478 502)	(14 348 035)
Әкімшілік шығыстар	(885 031)	(683 689)
Басқа кірістер/шығыстар, нетто	(2 642 722)	(934 315)
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстар	(2 232 032)	(2 005 305)
Компанияның ҚР КМ АЖК алдындағы кредиторлық берешегі	245 486	136 803
Ұзақ мерзімді активтер үшін алдын ала төлем	7 479 677	-
Меншік иесіне беру үшін ұсталатын активтер	3 899 634	8 194 917
Ұзақ мерзімді активтер үшін алдын ала төлем	982 143	-

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛФАСЫ)

Қаржы лизингі бойынша алынған активтер үшін алдын ала төлем	2 615 289	-
Меншік иесіне беру үшін ұсталатын активтерді қоса алғанда, ақылы жолдарды сенімгерлік басқару шарты бойынша берешек	7 742 552	8 331 720

19. ПРИНЦИПАЛДАН АЛЫНГАН АВАНСТАР

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жалпы сомасы 99 977 011 мың теңге (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 127 194 235 мың теңге), негізінен, мемлекеттік тапсырманы орындау нысанында республикалық маңызы бар инвестициялық жобаларды және республикалық маңызы бар автомобиль жолдарында жөндеу жұмыстары мен күтіп ұстау жұмыстарын дамытуды үйімдастыру бойынша мемлекеттік қызметтер көрсету шарттарын орындауға ҚР КМ АЖК аванстарымен ұсынылған.

20. ӨЗГЕ ДЕ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ ЖӘНЕ АҒЫМДАҒЫ ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Мың тенге	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Ұзақ мерзімді кепілдік міндеттемелер		
5% ұстап қалу бойынша ұзақ мерзімді міндеттемелер	10 862 039	5 579 657
Шарттардың орындалуын қамтамасыз ету жөніндегі ұзақ мерзімді кепілдіктер	1 060 464	832 824
	11 922 503	6 412 481
Өзге де ағымдағы қаржылық міндеттемелер		
5% ұстап қалу бойынша қысқа мерзімді міндеттемелер	8 257 404	5 846 470
Шарттардың орындалуын қамтамасыз ету жөніндегі қысқа мерзімді кепілдіктер	1 658 952	1 206 340
Қарыздар бойынша резервке қойғаны үшін есептелген комиссиялар	344 380	451 904
Өзге де міндеттемелер	559 962	546 471
Өзге де ағымдағы қаржылық міндеттемелер жынытығы	10 820 698	8 051 185

5% ұстап қалу бойынша ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді міндеттемелер көрсетілетін қызметтерді жеткізушилдер алдындағы міндеттемелерді білдіреді. Топ қызмет көрсетушілерден шарт бойынша міндеттемелерді толық орындағанға дейін немесе банк кепілдігі түрінде кепілдік беру кезеңінде ақауларды жою жөніндегі жұмыстарды қамтамасыз етуді ұсынғанға дейін шарт бойынша орындалған көлем сомасының 5%-ын ұстап қалады.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 5% ұстап қалу бойынша міндеттемелердің баланстық құны 19,52% (2022 ж.: 15,77%) мөлшерінде нарықтық мөлшерлемелер бойынша дисконтталған ақша қаржатының болашақ ағындарының келтірілген құнын білдіреді.

Шарттардың орындалуын қамтамасыз ету жөніндегі кепілдіктер өнім берушілерден қызметтер көрсету жөніндегі міндеттемелерді орындауға арналған шарттарға сәйкес алынған өнім берушілердің төлемдерін білдіреді. Осы кепілдіктер берушілер шарт бойынша міндеттемелерін орындағаннан кейін, оның ішінде кепілдік беру кезеңі аяқталғаннан кейін қайтарылуға тиіс.

21. БОЛАШАҚ КЕЗЕНДЕРДІҢ КІРІСТЕРІ

Болашақ кезендердің кірістері 233-бағдарлама бойынша инвестициялық жобаларды қаржыландыру мақсаттары үшін алынған банктік қарыздар бойынша төленген комиссияларды өтеу ретінде ҚР КМ АЖК алынған сомалармен ұсынылған. Болашақ кезендердің кірістері тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша қарыздар бойынша шығыстарды тану кезендеріндегі кірістерге жатқызылатын болады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛФАСЫ)**22. БОЛАШАҚ КЕЗЕНДЕРДІҢ ШЫҒЫСТАРЫ БОЙЫНША КЕЙІНГЕ ҚАЛДЫРЫЛҒАН ӨТЕУ ЖӘНЕ БОЛАШАҚ ӨТЕУ БОЙЫНША КЕЙІНГЕ ҚАЛДЫРЫЛҒАН КІРІС**

2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша болашақ кезендердің шығыстары бойынша кейінге қалдырылған өтеу ҚР КМ АЖК-нің банктік қарыздар бойынша ағымдағы және болашақ пайыздық шығыстарын өтеуімен берілген (17-ескертпеле). Сенімгерлік басқару және мемлекеттік тапсырма шарттары шенберінде Компанияның негізгі борышты өтеуді, пайыздар мен қарызға қызмет көрсету бойынша шығыстарды, есеп айырысу жүргізу кезінде туындайтын бағамдық айырманы қамтитын қажетті шығыстарды өтетуге құқығы бар.

22. БОЛАШАҚ КЕЗЕНДЕРДІҢ ШЫҒЫСТАРЫ БОЙЫНША КЕЙІНГЕ ҚАЛДЫРЫЛҒАН ӨТЕУ ЖӘНЕ БОЛАШАҚ ӨТЕУ БОЙЫНША КЕЙІНГЕ ҚАЛДЫРЫЛҒАН КІРІС (ЖАЛФАСЫ)

Мың тенге	2023 жылғы 31 желтоқсан		2022 жылғы 31 желтоқсан	
	Номиналды құны	Баланстық құны	Номиналды құны	Баланстық құны
Болашақ кезендердің шығыстары бойынша кейінге қалдырылған өтеу	231 481 009	210 137 167	238 168 821	173 309 795
Оның ішінде:				
Ұзақ мерзімді бөлім		185 106 976		153 885 768
Қысқа мерзімді бөлім		25 030 191		19 424 027
Болашақ өтеу бойынша кейінге қалдырылған кіріс	(231 481 009)	(194 601 318)	(238 168 821)	(152 491 116)
Оның ішінде:				
Ұзақ мерзімді бөлім		(170 507 100)		(135 663 580)
Қысқа мерзімді бөлім		(24 094 218)		(16 827 536)

2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар үшін болашақ кезендердің шығыстары бойынша кейінге қалдырылған өтеудегі қозғалыс былайша берілген:

Мың тенге	2023 ж.	2022 ж.
1 қантарда	173 309 795	130 970 644
Жыл ішінде есептелді	61 055 156	52 488 191
Берешекті өтеу	(37 961 942)	(26 859 332)
Бағамдық айырма бойынша кіріс (шығыс), нетто	(2 243 202)	8 080 435
Дисконт амортизациясы	15 977 360	8 629 857
31 желтоқсанға	210 137 167	173 309 795

2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар үшін болашақ өтеу бойынша кейінге қалдырылған кірістегі қозғалыс былайша берілген:

Мың тенге	2023 ж.	2022 ж.
1 қантарда	152 491 116	115 873 508
Жыл ішінде есептелді	61 055 156	52 488 191
Есептен шығару	(18 944 954)	(15 870 583)
31 желтоқсанға	194 601 318	152 491 116

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша болашақ кезендердің шығыстары бойынша кейінге қалдырылған өтеудің және болашақ өтеуге кейінге қалдырылған кірістің баланстық құны тиісті қарыз бойынша сыйақы мөлшерлемесін пайдалана отырып дисконталған ақша қаражатының болашақ ағындарының келтірілген құнын білдіреді. Басшылықтың бағалауы бойынша қолданылатын мөлшерлеме нарықтық болып табылады және Топқа тән кредиттік тәуекелдің бағасын көрсетеді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

23. ШАРТТЫ АКТИВТЕР МЕН МІНДЕТТЕМЕЛЕР

(а) Сақтандыру

Қазақстан Республикасында сақтандыру қызметтері рыногы қалыптасу сатысында және экономикасы дамыған елдерде таралған сақтандырудың көптеген нысандары Қазақстанда өзірге қол жетімді емес. Топтың қызметі нәтижесінде жылжымайтын мүлік обьектілеріне немесе қоршаған ортаға келтірілуі мүмкін залалға байланысты үшінші тараптар алдындағы міндеттемелерге қатысты толық сақтандыру қорғауы болмайды.

(б) Сот талқылаулары

Басшылықтың пікірі бойынша есепті күні нәтижелері Топтың операциялық қызметіне немесе қаржылық жағдайына елеулі әсер етуі мүмкін және Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігінде танылуы немесе ашылуы тиіс сот процестері немесе үшінші тараптардың наразылықтары жоқ.

(в) Шартты салық міндеттемелері

Қазақстанның салық жүйесі заңнамалық нормалардың жиі өзгеруімен, ресми түсініктемелер мен сот шешімдерінің әралуандығымен, көбінесе анық баяндамаған және қарама-қайшы келуімен сипатталады, бұл ХҚЕС-на сәйкес кірістерді, шығыстарды және шоғырландырылған қаржылық есептіліктің өзге де баптарын есепке алу тәртібіне қатысты пікірлерді қоса алғанда, оларды әртүрлі салық органдарының біркелкі түсіндірмеуден жол береді.

Салықтарды есептеудің дұрыстығына қатысты тексерулер мен тергеулермен ірі айыппұлдар салуға және өсімпұлдар алуға құқығы бар әртүрлі деңгейдегі реттеуші органдар айналысады. Есепті кезеңде салықтардың дұрыс есептелуі жалпы алғанда келесі күнтізбелік бес жыл ішінде тексерілуі мүмкін; алайда белгілі бір жағдайларда бұл мерзім ұзартылуы мүмкін.

Бұл жағдайлар Қазақстандағы салық тәуекелдерінің басқа елдерге қарағанда жоғары болуына әкелі мүмкін. Топ басшылығы қолданылатын салық заңнамасын, нормативтік талаптар мен сот шешімдерін өзінің түсінуін негізге ала отырып, салық міндеттемелері толық көлемде көрсетілген деп санайды. Алайда, салық заңдарын әртүрлі реттеуші органдардың түсіндіруі басшылықтың пікірінен өзгеше болуы мүмкін фактісін назарға ала отырып, реттеуші органдар тарапынан ықпал етудің мәжбүрлеу шаралары қолданылған жағдайда олардың осы қаржылық есептілікке әсері елеулі болуы мүмкін.

24. ӘДІЛ ҚҰН ЖӘНЕ ТӘҮЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ

Қаржы құралдарын пайдалану Компанияны тәуекелдің мынадай түрлеріне тартылады:

- кредиттік тәуекел;
- өтімділік тәуекелі;
- нарықтық тәуекел.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**24. ӘДІЛ ҚҰН ЖӘНЕ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)****(i) Тәуекелдерді басқарудың негізгі қағидаттары**

Басшылық пен Директорлар кеңесі Топтың тәуекелдерді басқару жүйесін ұйымдастыруға және осы жүйенің жұмыс істеуін қадағалауға жаупапты болады.

Тәуекелдерді басқару жөніндегі топтың саясаты Топ ұшырайтын тәуекелдерді анықтау және талдау, тәуекелдің жол берілетін шекті мәндерін және бақылаудың тиісті тетіктерін белгілеу мақсатында, сондай-ақ тәуекелдердің мониторингі және белгіленген шектеулерді сақтау үшін әзірленген. Тәуекелдерді басқару саясаты мен жүйелері нарықтық жағдайлардың және Топ қызметінің өзгеруіне байланысты өзгерістер енгізу қажеттілігі мәніне үнемі талданады. Топ барлық жұмыскерлер өз рөлі мен міндеттерін түсінетін реттелген және пәрменді бақылау жүйесін құру мақсатында оқыту және басқару стандарттары мен рәсімдерін белгілейді.

Топта құрылған Аудит жөніндегі комитет басшылықтың Топтың тәуекелдерді басқару жөніндегі саясаты мен рәсімдерінің сақталуын қалай қамтамасыз ететінін бақылайды және Топ ұшырайтын тәуекелдерге қатысты тәуекелдерді басқару жүйесінің барабарлығын талдайды. Аудит жөніндегі комитет өзінің қадағалау функцияларын ішкі аудит қызметімен тығыз өзара іс-қимылда жүзеге асырады. Ишкі аудит қызметі бақылау мен тәуекелдерді басқару жөніндегі рәсімдердің ішкі тетіктеріне тұрақты (жоспарлы), сондай-ақ жоспардан тыс тексерулер жүргізеді, оның нәтижелері туралы ол Аудит жөніндегі комитетке есеп береді.

(ii) Кредиттік тәуекел

Кредиттік тәуекел – бұл Топта сатып алушының немесе қарсы агенттің қаржы құралы бойынша өзінің шарттық міндеттемелерін орындаудын туындаған қаржылық шығынның туындау тәуекелі.

Кредиттік тәуекелге ұшырау

Қаржы активтерінің баланстық құны Топтың кредиттік тәуекелге барынша бейімділігін көрсетеді. Есепті күнге кредиттік тәуекелге барынша бейімділік:

Мың теңгемен	Еск.	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Саудалық және өзге де дебиторлық берешек	14	764 254 610	569 137 837
Болашақ кезеңдердің шығыстары бойынша кейінге қалдырылған өтеу	22	210 137 167	173 309 795
Ақша қаржаты және олардың баламалары	15	43 177 129	42 168 929
Пайдаланылуы шектелген ақша қаржаты	13	802 038	412 825
		1 018 370 944	785 029 386

Саудалық және өзге де дебиторлық берешек

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың саудалық және өзге де дебиторлық берешегінің 99,1%-ы ҚР КМ АЖК-нің дебиторлық берешегіне тиесілі болды (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 99%). 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ел шегіндегі дебиторлық және өзге де берешекке қатысты кредиттік тәуекелге барынша бейімділік 764254 610 мың теңгені (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 569 137 837 мың теңге) құрады. Топтың іс жүзінде жалғыз дебиторы ҚР КМ АЖК болуына байланысты Топ кредиттік тәуекелді маңызды емес деп бағалайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**24. ӘДІЛ ҚҰН ЖӘНЕ ТӘҮЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)****(ii) Кредиттік тәуекел (жалғасы)**

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың ҚР КМ АЖК-нен мерзімі өткен дебиторлық берешегі болған жоқ. ХКЕС (IFRS) 9-ға сәйкес дебиторлық берешекке қатысты қутілетін кредиттік залалдың есептік сомасы 4 735 259 мың теңгені құрайды (2022 жылғы 31 желтоқсан: 1 336 639 мың теңге).

Ақша қаражаты және олардың баламалары

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың банктердегі шоттарында жалпы сомасы 43 979 167 мың теңгеге (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 42 502 968 мың теңге) ақша қаражаты болды, ол Топтың осы активтер бойынша кредиттік тәуекелге үшырауының ең жоғары деңгейін көрсетеді.

Ақша қаражаты және олардың баламалары мынадай қаржы институттарында орналастырылған:

Мың теңгемен	S&P деректері бойынша кредиттік рейтинг	Баланстық құны	
		2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
«ForteBank» АҚ	B+	31 969 598	30 300 934
Halyk Bank	BB	7 442 067	8 731 315
«Нұрбанк» АҚ	B-	3 764 821	3 057 766
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі			
Қазынашылық комитетінің мемлекеттік мекемесі	BBB	802 038	412 825
«Банк ЦентрКредит» АҚ	B +	81	-
«Bank RBK» АҚ	B-	562	128
		43 979 167	42 502 968

Ақша қаражатының және олардың баламаларының құнсыздануы 12 айлық қутілетін кредиттік залалдар негізінде бағаланды және тәуекелге үшыраған позициялардың қысқа мерзімдерін көрсетеді. Топ контрагенттердің сыртқы кредиттік рейтингтерін негізге ала отырып, өзінде бар ақша қаражаты мен олардың баламаларының кредиттік тәуекелі тәмен деп есептейді.

Топ 2023 және 2022 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ХКЕС (IFRS) 9-ға сәйкес ықпал етудің болмашы болуы салдарынан ақша қаражаты мен олардың баламаларының құнсыздануына арналған резервті танымады.

(iii) Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі – бұл олар бойынша есеп айрысулар ақша қаражатын немесе басқа қаржы активін беру жолымен жүзеге асырылатын қаржылық міндеттемелерге байланысты міндеттерді орындау кезінде Топта қындықтар туындастырылған тәуекел. Топтың өтімділікті басқаруға көзқарасы Топтың қолайсыз шығындардың туындауына жол бермей және Топтың беделіне қауіп төндірмей, әдеттегі де, стресстік жағдайларда да өз міндеттемелерін мерзімінде өтеу үшін жеткілікті өтімді қаражаттың мүмкіндігінше тұрақты болуын қамтамасыз ету болып табылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**24. ӘДІЛ ҚҰН ЖӘНЕ ТӘҮЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)****Өтімділік тәуекеліне ұшырауы**

Теменде есепті күнге қаржылық міндеттемелерді өтеудің қалған шарттық мерзімдері туралы ақпарат берілген. Пайыздық төлемдердің есеп айырысу сомаларын қамтымайтын және есепке алу туралы келісімдердің әсерін болдырмайтын жалпы және дисконтталмаған сомалар ұсынылған.

2023 жылғы 31 желтоқсан	Шарт бойынша ақша ағындары				
	Номинал құны	1 айдан кем	1 айдан дейін	1 жыдан астам	Жиыны
Мың тенге					
Өндірістік емес қаржылық міндеттемелер					
Саудалық және өзге де кредиторлық берешек	(27 406 458)	(27 406 458)	-	-	(27 406 458)
Банк қарыздары ²⁾	(938 030 823)	-	(77 577 136) (860 453 687)	(938 030 823)	
Өзге де міндеттемелер	(42 470 660)	(770 102)	(19 123 425) (22 577 133)	(42 470 660)	
Ұзақ мерзімді кепілдік міндеттемелер	(13 581 455)	-	(1 658 952) (11 922 503)	(13 581 455)	
	(1 021 489 396)	(28 176 560)	(98 359 513) (894 953 323)	(1 021 489 396)	

2022 жылғы 31 желтоқсан	Шарт бойынша ақша ағындары				
	Номинал құны	1 айдан кем	1 жылға дейін	1 жыдан астам	Жиыны
Мың тенге					
Өндірістік емес қаржылық міндеттемелер					
Кредиторлық және өзге де берешек	(19 817 009)	(19 817 009)	-	-	(19 817 009)
Банк қарыздары ²⁾	(880 423 809)	-	(55 180 251) (825 243 558)	(880 423 809)	
Өзге де ағымдағы міндеттемелер	(8 051 185)	-	(8 051 185)	-	(8 051 185)
Өзге де ұзақ мерзімді міндеттемелер	(6 412 481)	-	-	(6 412 481)	(6 412 481)
	(914 704 484)	(19 817 009)	(63 231 436)	(831 656 039)	(914 704 484)

²⁾ Банктік қарыздар бойынша ақша ағындары болашақ пайыздық шығыстарды қамтымайды. Сенімгерлік басқару шарттарына сәйкес есептелген сыйақыны қоса алғанда, қарыздар бойынша шығыстар ҚР КМ АЖК-нен өтелуге жатады.

(iv) Нарықтық тәуекел

Нарықтық тәуекел – нарықтық бағалардың, мысалы, шетел валюталарының айырбас бағамдарының, пайыз мөлшерлемелерінің және акцияларға бағалардың өзгеруі Топтың пайдасына немесе ондағы бар қаржы құралдарының құнына теріс әсер етуі тәуекелі. Нарықтық тәуекелді басқарудың мақсаты нарықтық тәуекелге ұшырауды бақылау және бұл ретте инвестициялардың кірістілігін оңтайланырудың қол жеткізе отырып, оны рұқсат етілген шекте ұстап тұру болып табылады.

Валюталық тәуекел

Топ Қазақстан тенгесі болып табылатын Топтың функционалдық валютасынан өрекшеленетін валютада көрсетілген қарыздарды тарта отырып, валюталық тәуекелге ұшырайды. Топтың АҚШ долларымен көрсетілген қарыздары бар.

Шетел валюталарында көрсетілген өзге монетарлық активтер мен міндеттемелерге қатысты Топтың саясаты қысқа мерзімді теңгерімсіздікі жою үшін қажет болған кезде «спот» бағамдары бойынша шетел валютасын сатып алу немесе сату арқылы жол берілетін шектерде тәуекелге ұшыраған нетто-позицияны ұстап тұруға бағытталған.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**24. ӘДІЛ ҚҰН ЖӘНЕ ТӘҮЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)**

Валюталық тәуекел (жалғасы)

Топтың номиналды шамаларға сүйене отырып, валюталық тәуекелге ұшырауы мынадай болды:

Мың тенге	АҚШ	АҚШ
	долларымен көрсетілген	долларымен көрсетілген
	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Ақша қаражаты және олардың баламалары	24 039 507	21 932 126
Принципалдан дебиторлық берешек	573 696 883	470 582 212
Болашақ кезеңдердің шығыстары бойынша кейінге қалдырылған өтеу	112 698 093	116 106 157
Төленетін пайыздарды қоса алғанда банктік қарыздар	(773 708 454)	(771 410 994)
Саудалық және өзге де кредиторлық берешек	(19 442 695)	(9 156 109)
Өзге де ұзак мерзімді міндеттемелер	(9 878 897)	(9 787 863)
Тәуекелдің нетто-шамасы *	(92 595 563)	(181 734 471)

9-ескертпелде көрсетілгендей, сенімгерлік басқару шарттарының талаптарына сәйкес Компанияның есеп айырысу жүргізу кезінде туындастын бағамдық айырманы қамтитын сенімгерлік басқару бойынша қажетті шығыстарды өтетуге құқығы бар.

Жыл бойы Қазақстан қор биржасында (KASE) шетел валюталарының сауда-саттығында белгіленген айырбас бағамдары қолданылды (3 (ð) ескертпесін қаранды).

Сезімталдықты талдау

Теменде көрсетілгендей, теңгенің 2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қалған валюталарға қатысты негізделген ықтимал нығаюы (әлсіреуі) шетел валютасында көрсетілген қаржы құралдарын бағалауға және пайданың немесе залалдың шамасына әсер еткен болар еди. Талдау барлық өзге ауыспалылар, атап айтқанда пайыз мөлшерлемелері өзгеріссіз қалады деген жорамалға сүйене отырып жүргізілді.

Мың тенге	Пайда немесе залал	
	Теңгенің нығаюы (10%)	Теңгенің әлсіреуі (10%)
2023 жылғы 31 желтоқсан		
АҚШ доллары	9 259 556	(9 259 556)
2022 жылғы 31 желтоқсан		
АҚШ доллары	18 173 447	(18 173 447)

Пайыздық тәуекел

Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруі негізінен тартылған кредиттер мен қарыздардың әділ құнын (пайыз мөлшерлемесі белгіленген борыштық міндеттемелер) не олар бойынша ақша қаражатының болашақ ағындарын (пайыз мөлшерлемесі өзгермелі борыштық міндеттемелер) өзгерте отырып, оларға әсер етеді. Топ басшылығының тіркелген және ауыспалы пайыз мөлшерлемелері арасында Топтың бейімділігі қандай арақатынаста бөлінуі тиіс бөлігінде формальды саясаты жоқ. Алайда жаңа кредиттерді немесе қарыздарды тарту кезінде пайыздардың қандай мөлшерлемесі - тіркелген немесе ауыспалы - өтеу мерзімі басталғанға дейін күтілетін кезең ішінде Топ үшін неғұрлым тиімді болады деген мәселені басшылық өзінің кәсіби пайымдауы негізінде шешеді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**24. ӘДІЛ ҚҰН ЖӘНЕ ТӘҮЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)****Пайыздық тәуекел**

Есепті күні пайыздық мөлшерлемелердің түрлері бойынша топтастырылған Топтың пайыздық қаржы құралдарының құрылымы мынадай болды:

	Баланстық құн	
	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Мың тенге		
Пайыз мөлшерлемесі белгіленген құралдар		
Ақша қаражаты және олардың баламалары	11 856 761	7 955 825
Банк қарыздары	(779 506 684)	(768 742 274)
	(767 649 924)	(760 786 449)

**Пайыз мөлшерлемесі ауыспалы
құралдар**

Банк қарыздары	(158 524 139)	(106 364 161)
	(158 524 139)	(106 364 161)

Пайыз мөлшерлемесі ауыспалы қаржы құралдары бойынша ақша қаражаты ағындарының сезімтілдігін талдау

Есепті күнге пайыз мөлшерлемелерінің 100 базистік тармаққа негізделген ықтимал өзгеруі (1 б.т. 0.01%-ке тең) меншікті капиталдың және жеке капитал үшін пайданың немесе залалдың шамасын үлғайтар еді. Осы талдау барлық өзге ауыспалылар, атап айтқанда, шетел валюталарының айырбас бағамдары өзгеріссіз қалатыны туралы жорамалға сүйене отырып жүргізілді.

	Пайда немесе залал		Меншікті капитал	
	100 б.т. жоғарылау	100 б.т. төмендеу	100 б.т. жоғарылау	100 б.т. төмендеу
Мың тенге				
2023 жыл				
Ауыспалы пайыз мөлшерлемесі бар құралдар	(1 585 241)	1 585 241	(1 585 241)	1 585 241
2022 жыл				
Ауыспалы пайыз мөлшерлемесі бар құралдар	(1 063 642)	1 063 642	(1 063 642)	1 063 642

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛФАСЫ)**25. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАР**

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті атынан Қазақстан Республикасының Үкіметі Компанияның акционері және соңғы бақылаушы тарап болып табылады. Ақырында Компанияны бақылайтын Тарап Қазақстан Республикасының Үкіметі болып табылады.

ХКЕС (IAS) 24 «Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашуға» сәйкес Топ Қазақстан Республикасының Үкіметі бақылауды жүзеге асыратын есеп айырысулар бойынша болашақ операциялар мен қалдықтар бойынша шарттық міндеттемелерді ашуды қоса алғанда, байланысты тараптармен операциялар және осындай операциялар бойынша қалдықтар бөлігінде ашылатын ақпаратты нақтылау деңгейін төмөндөтуге мүмкіндік беретін босатуды қолданды бірлескен бақылау немесе елеулі ықпалы бар.

Аға басшы персоналмен операциялар

Аға басшы персонал алған сыйақылар 2023 жылы 144 937 мың теңгені (2022 ж.: 107 115 мың теңге) құрады.

Байланысты тараптармен өзге де операциялар

Мың теңгемен	31 желтоқсанда аяқталған жыл ішіндегі мәміле сомасы		31 желтоқсандағы жағдай бойынша есеп айырысу қалдығы	
	2023 ж.	2022 ж.	2023 ж.	2022 ж.
Комиссиялық сыйақылар бойынша кіріс және сатып алушылармен түсім	39 257 057	13 272 419		
ҚР КМ АЖК	39 257 057	13 272 419		
Дебиторлық берешек			764 420 709	566 211 398
ҚР КМ АЖК			764 420 709	566 211 398
Болашақ кезеңдердің шығыстары бойынша кейінге қалдырылған өтей	15 977 360	8 629 857	210 137 167	173 309 795
ҚР КМ АЖК	15 977 360	8 629 857	210 137 167	173 309 795
Болашақ өтей бойынша кейінге қалдырылған кіріс	18 944 954	15 870 583	(194 601 318)	(152 491 116)
ҚР КМ АЖК	18 944 954	15 870 583	(194 601 318)	(152 491 116)
2023 жылы Топ 100% көлеміндегі қызметтерді байланысты тараптарға сатты (2022 ж.: 100%).				

Қазақстан Республикасының Үкіметі Компания алған барлық қарыздар бойынша кепіл болып табылады. Қазақстан Республикасының Үкіметі 2023 және 2022 жылдары берген кепілдіктердің жалпы сомасы тиісінше 2 583 789 мың АҚШ долларын және 299 214 241 мың теңгені құрайды.

26. ЕҢШІЛЕС КӘСІПОРЫНДЫ САТЫП АЛУ

6 маусымда Компания «Қазақавтожол» ЖШС-ін (кейіннен «ҚАЗсервис» ЖШС деп аталды) бақылауына алды. Бақылауға алған күні Компания мынадай активтер мен міндеттемелерді бақылауына алды:

Ақша қаражаты және ақша қаражатының баламалары	1 726 951
Негізгі құралдар	10 172 374
Материалдық емес активтер	4 298
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	205 306
Қорлар	3 139 239
Қысқа мерзімді саудалық және өзге де дебиторлық берешек	3 942 179
Корпоративтік табыс салығы бойынша алдын ала төлем	132 710
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	(492 241)
Саудалық және өзге де кредиторлық берешек	(1 433 366)
Корпоративтік табыс салығынан басқа төлеуге салынатын	(633 958)

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛФАСЫ)

салықтар

Өзге де қаржылық міндеттемелер

(85 026)

Қысқа мерзімді резервтер

(372 612)

16 305 854

Компания 2023 жылғы 3 наурызға өзінің жарғылық капиталын қосылатын кәсіпорын «ҚАЖсервис» ЖШС капиталының бағалау әділ құнының мәлшеріне - 25 421 070 мың теңгеге ұлғайтты. Бақылау алудың және болашақта жоспарланып отырған қосылудың мақсаты Топтың әкімшілік шығыстарын онтайландыру болып табылады.

«ҚАЖсервис» ЖШС 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған 7 айдағы қаржылық нәтижелері:

**2023 жылғы 31 желтоқсанда
аяқталған 7 айда**

Тұсім	23 508 322
Сатылған тауарлар мен қызметтердің өзіндік құны	(23 969 571)
Әкімшілік шығыстар	(759 790)
Өзге де шығыстар	(237 515)
Өзге де кірістер	122 652
Қаржыландыру бойынша кірістер	446 564
Салық салынғанға дейінгі пайда (запал)	(889 338)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(164 604)
Жалғасатын қызметтен салық салудан кейінгі залал	(1 053 942)

Бұл ретте «ҚАЖсервис» ЖШС-нің 2023 жылғы қызметінің қаржылық нәтижелері мынадай:

Көрсеткіштердің атаяуы**2023 жылға**

Тұсім	38 602 309
Сатылған тауарлар мен қызметтердің өзіндік құны	(36 931 418)
Әкімшілік шығыстар	(2 001 762)
Өзге де шығыстар	(235 935)
Өзге де кірістер	157 351
Қаржылық кірістер	637 766
Салық салынғанға дейінгі пайда	228 311
Табыс салығы бойынша шығыстар	(111 033)
Салық салынғаннан кейінгі пайда	117 278

«ҚАЖсервис» ЖШС қаржылық нәтижелері еншілес кәсіпорынға бақылау алған сәттен бастап, 2023 жылғы 6 маусымда осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке енгізілді.

27. ЖАЛДАУ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖӘНЕ ПАЙДАЛАНУ ҚҰҚЫҒЫ НЫСАНЫНДАҒЫ АКТИВТЕР

31 желтоқсандағы жалдау бойынша міндеттемелер мынадай қалдықтармен берілген:

	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Көлік құралдарын жалға алу	5 933 436	-
Кенсе үй-жайларын жалға алу	2 509 018	
Басқалары	31 204	-
	8 473 658	-
	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (ЖАЛГАСЫ)

Жалдау бойынша ұзақ мерзімді міндеттемелер	8 098 145	-
Жалдау бойынша қысқа мерзімді міндеттемелер	375 513	-
	8 473 658	-

31 желтоқсандағы пайдалану құқығы нысанындағы актив:

	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Көлік құралдары	8 491 532	-
Кеңсе бөлмелері	2 355 139	-
	10 846 671	-

28. ЕСЕПТІ КҮННЕҢ КЕЙІНГІ ОҚИҒАЛАР

Инвестициялар тарту жөніндегі көңестің 2024 жылғы 3 сәуірдегі отырысының хаттамасына сәйкес Қолдау міністерлігінің инвестициялық қаражатты тарту туралы ұсыныстары қолдау тапты:

- 1) Қазақстан Даму Банкінен (бұдан әрі - ҚДБ) мемлекеттік кепілдікпен жолдарды орташа жөндеуді жүргізуге инвестициялауға 1 млрд. АҚШ доллары және автожолдарды салу мен қайта жаңартудың жаңа басым жобаларын іске асыруға инвестициялауға 1 млрд. АҚШ доллары мөлшерінде;
- 2) Еуразиялық Даму Банкінен (бұдан әрі - ЕАДБ) мемлекеттік кепілдіксіз автожолдарды жөндеуді жүргізуі қайта жаңартудың аяқталатын жобаларына инвестициялауға және жолдарды орташа жөндеуді жүргізуге инвестициялауға 300 млн. АҚШ доллары мөлшерінде.

Қазіргі уақытта Қоғам Банктермен кредиттік келісімдер жасасу жөніндегі ресімдерді пысықтауда.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік шығарылған күнге дейін 2024 жыл ішінде кредиттік келісімдер шенберінде Компания АДБ-нен 13 580 959 мың теңге сомасында, ЕАДБ-нан 17 837 217 мың теңге және 8 103 мың АҚШ доллары (21 501 332 мың теңгеге баламалы) сомасында және Қытайдың ЭксИмБанкінен 47 974 мың АҚШ доллары (21 589 796 мың теңгеге баламалы) қаржыландыру алды.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шоғырландырылған қаржылық есептілікті Компания басшылығы 2024 жылғы 10 маусымда шығаруға мақұлдады және басшылық атынан оған қол қойды:

Компания басшылығының атынан:

Д.С. Иманашев
Басқарма Төрағасы

2024 жылғы 10 маусым

Г.К. Медеубаева
Бухгалтерлік есеп және есептілік
департаментінің директоры – Бас
бухгалтер

